

NEDERLANDSCHE
GOUD- EN ZILVERMERKEN

1445 - 1935

NEDERLANDSCHE GOUD- EN ZILVER- MERKEN

1445 - 1935

DOOR

E. VOET Jr.

MARTINUS NIJHOFF
'S-GRAVENHAGE

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

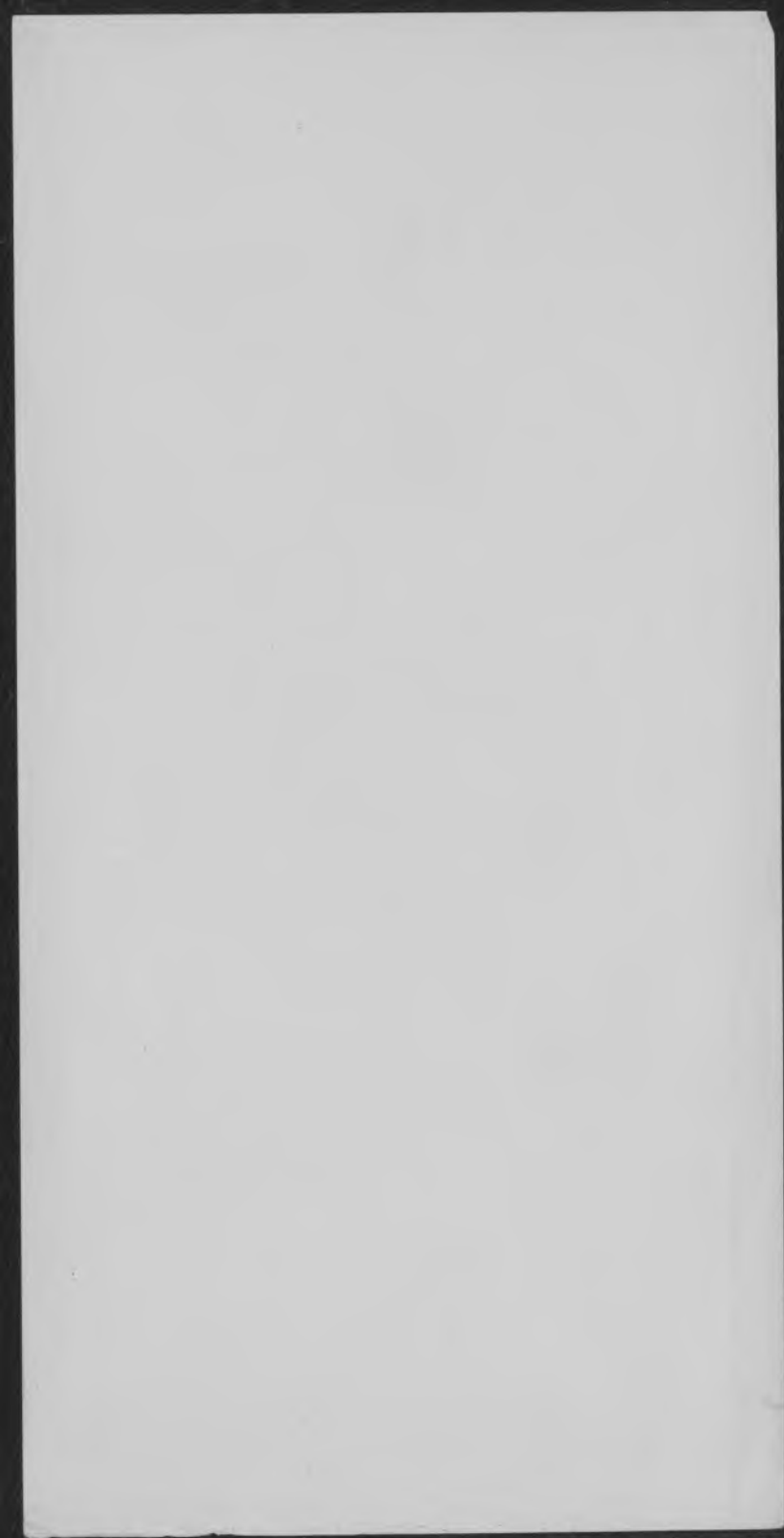

2358 5257

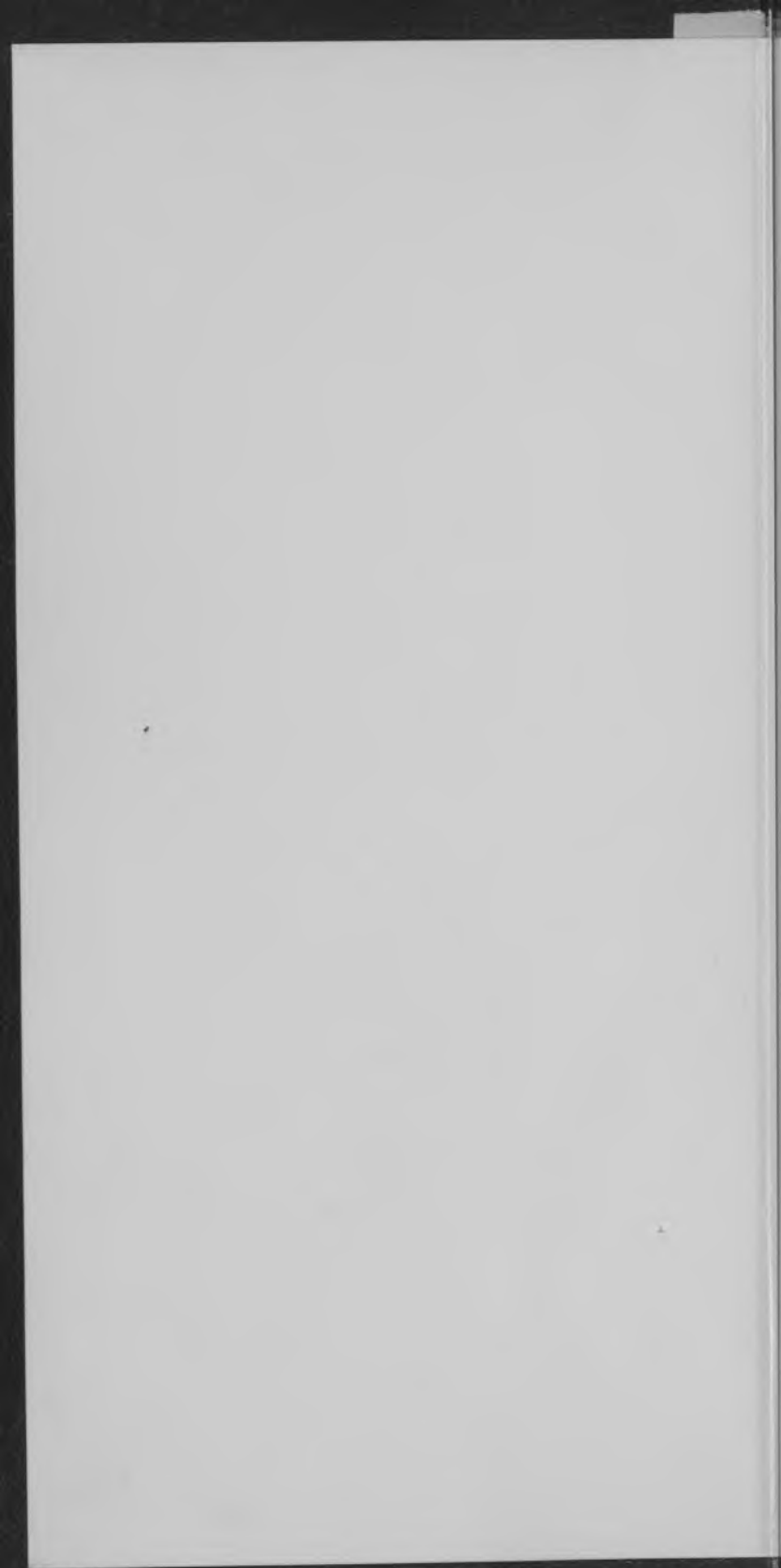
VERBETERINGEN

- Op blz. 1 regel 7 van boven staat: (zie bladz. 6 en 7),
lees: blz. 42 en 43.
- „ „ 1 regel 6 van onderen staat: (zie bladz. 26),
lees: blz. 25.
- „ „ 1 regel 5 van onderen staat: (zie blz. 26),
lees: blz. 61.
- „ „ 29 bij het 2e merk van de Oude belastingteekens,
staat: gebruikt tot 1 Nov. 1863, lees: 1
Nov. 1893.
- „ „ 56 in de noot staat: zie ook blz. 6 en 7, lees:
42 en 43.
- „ „ 58 laatste regel staat: blz. 6 en 7, lees: 42 en 43.
- „ „ 15 Leeuwarden staan bij de 2 merken tot einde
17e eeuw 2 latere keuren, het hadden deze
 moeten zijn.

20080

NEDERLANDSCHE
GOUD- EN ZILVERMERKEN
1445—1935

NEDERLANDSCHE
GOUD- EN ZILVERMERKEN

1445-1935

DOOR

E. VOET JR.

Met afbeeldingen tusschen den tekst

'S-GRAVENHAGE
MARTINUS NIJHOFF
1937

*Copyright 1937 by Martinus Nijhoff, The Hague, Holland
All rights reserved, including the right to translate or to
reproduce this book or parts thereof in any form*

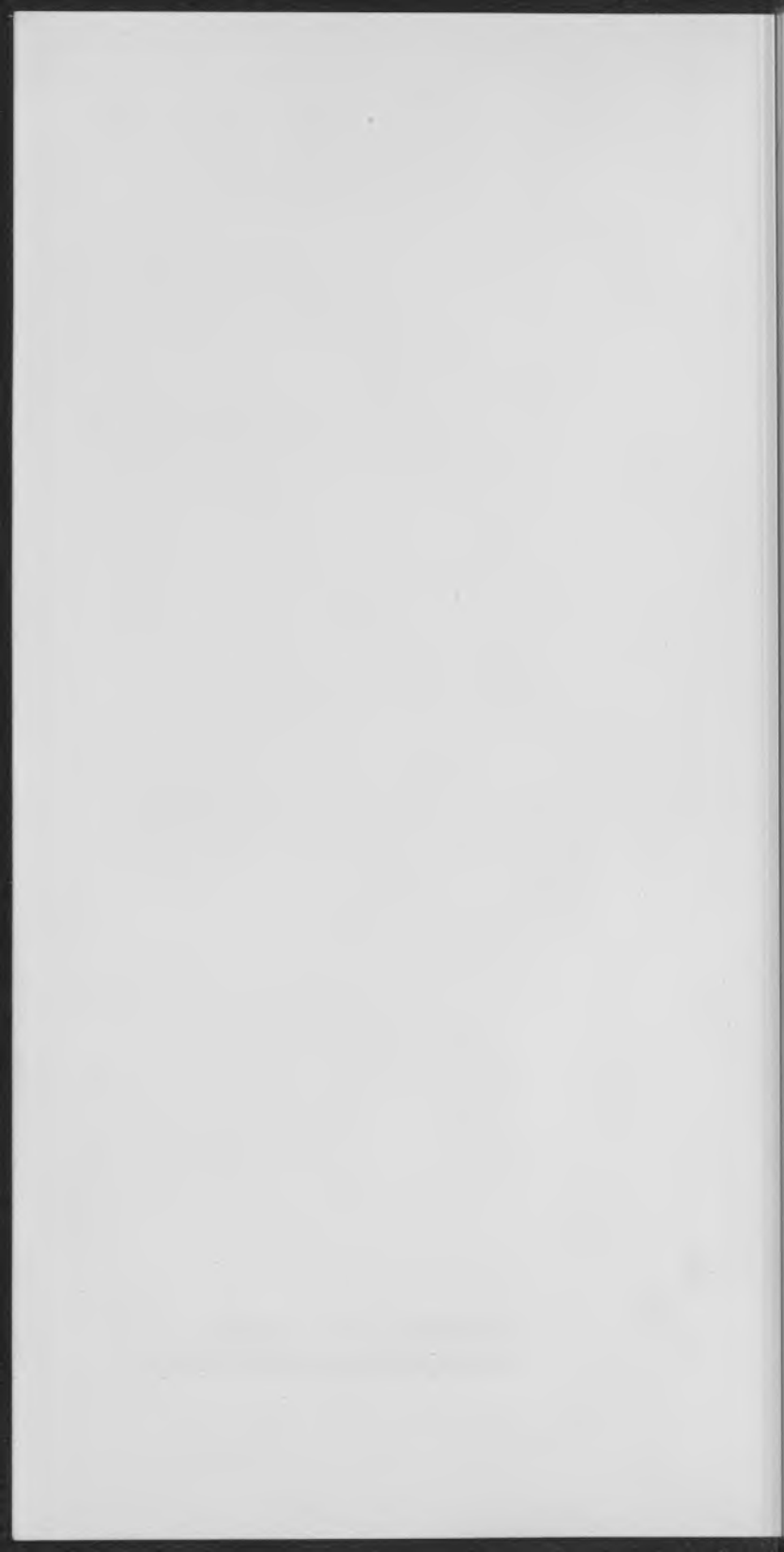
PRINTED IN HOLLAND

INHOUD

Inleiding	XI
De goud- en zilvermerken, gerangschikt naar de steden	1
De jaarletters van Juli 1807—Maart 1812	24
De jaarletters tijdens het bestaan van het Koninkrijk der Nederlanden	25
Gehaltmerken sinds 1814	27
Kantoorstempels	27
Uitvoerstempel	28
Belastingstempels	28
Merk voor aanhangsels	28
Vroeger gebruikte maar nog geldige keur- teekens	28
Oude belastingstempels (geldig)	29
Wetten, koninklijke besluiten, enz.	31

*Aan Mr. J. E. Hoekstra
voor zijn zeer gewaardeerde hulp*

INLEIDING

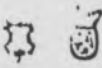
In 't jaar 1798 werden de gilden afgeschaft. Hoe tijdens de Bataafsche republiek gekeurd werd, kan men vinden in Voet, Merken van Amsterdamsche goud- en zilvermeden, blz. 106-107.

Eerst na de overgang van de Bataafsche Republiek in het Koninkrijk Holland in 1807 (Juli) met 42 groote en kleine keurkamers, (zie blz. 6 en 7), kregen we een op Franschen grondslag gebouwd recht van garantie, hetwelk voor het geheele rijk gold.

Deze regeling werd spoedig na het herstel van onze onafhankelijkheid bij besluit van 26 Dec. 1813 vervangen door een wet ook voor Belgische werken (zie blz. 26). Onderbroken in 1814 door een nieuwe wet voor Belgische werken (zie blz. 26). Waarna we ten slotte in 1852 de nieuwe wet op den waarborg kregen, die tot nu toe, zij het herhaaldelijk gewijzigd, als waarborgwet bleef gelden en waarop onze tegenwoordige merken berusten.

DE GOUD- EN ZILVERMERKEN GERANGSCHIKT NAAR DE STEDEN

ALKMAAR

	Groote keur	17e eeuw. Vóór 1663 alleen de burcht, daarna met Hollandschen leeuw in omljnd schild.
	"	18e eeuw met Hollandschen leeuw. Deze of dergelijke teekens met zekerheid gebruikt tot 1797.
	Kleine keur	18e eeuw. Met zekerheid gebruikt van 1735-1797. De letter ook naast den burcht. Dergelijke teekens komen met Hollandschen leeuw ook voor op klein werk van gr. keur.
	Goud	18e eeuw.
	Gr. ¹⁾ en kl. ²⁾ keur	In gebruik van 1807-'12. Voor gouden werken soms een ovale op vier plaatsen ingesneden stempel gebruikt.

AMERSFOORT

	Groote keur	17e eeuw. Drie teekens.
	"	" " "
	"	" " "
	"	" " "

¹⁾ Overgenomen van de „Notitie van de Merken door Zijne Excellentie den Minister van Finantien enz.” van 5 Juni 1807.

²⁾ Ter aanduiding van gr. K. een koningskroon. Voor kl. K. het getal 10. Zie bladz. 39.

AMSTERDAM		
	Groote keur	Zonder leeuw, tot 1663.
	"	
	"	
	"	
	"	
	"	Behoudens enkele uitzonderingen gedurende alle jaren van het bestaan v. h. Amsterdamsche goud- en zilversmedengild en daarna tot 1807 (Juli) een romeinsche kapitale letter, in cirkel, geslagen ¹⁾ .
	"	
	"	
	"	
	"	
	"	
	"	
	"	
	"	
	"	
	Kleine keur	Vóór 1734 zonder jaarletter.
	"	Begonnen in 1735.
	"	Zonder kroon.
	"	
	"	
	Gr. en kl. keur	Gebruikt van 1807-'12.

¹⁾ Voor de bijna volledige lijst der geslagen keurteekens, zie: E. Voet Jr., Merken van Amsterdamsche goud- en zilversmeden, den Haag 1912, Mart. Nijhoff.

ARNHEM		
	Groote keur	Midden 17e eeuw. De jaarletter in schild geplaatst. Drie teekens.
	Verm. gr. keur	Eerste kwart 18e eeuw. Jaarletter verdiept. Drie letters.
 ¹⁾ HOL	"	18e eeuw. Jaarletter in schild.
 HOL	"	18e " " " "
	"	18e " " " "
	Gr. en kl. keur	In gebruik van 1807-'12 ²⁾ , tijdens het Koninkrijk Holland.
ASSEN		
	Onzeker Gr. of kl. keur	Vermoedelijk slechts gedurende een kort aantal jaren, $\pm$ 1800, geslagen. Drie teekens.
AURICH		
	Gr. en kl. keur	In gebruik van 1807-'12 ²⁾ , tijdens het Koninkrijk Holland.
BATAVIA		
	Verm. gr. keur	18e eeuw, Eerste kwart (1714).
	"	18e " Tweede " (1727).
	"	Tweede helft 18e eeuw.
	"	Gevonden zonder jaarletter; 18e eeuw.

¹⁾ Vermoedelijk aangevend: gehalte als in Holland. ²⁾ Zie blz. 1., noot 1 en hetgeen bij het laatste merk onder Alkmaar vermeld is.

BERGEN OP ZOOM		
		Einde 16e eeuw. Van het goud- en zilversmidsgilde aldaar bestaan gegevens van 1558- 1797.
		Dit merk komt dikwijls zeer veel met dat van Breda overeen. Het 2e merk, valsch.
 ¹⁾	Gr. en kl. keur	In gebruik van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland.
BOLSWARD ²⁾		
	Groote keur	Begin 17e eeuw. Drie teekens.
	"	Tweede kwart 17e eeuw. Drie teekens.
	"	Tweede kwart 17e eeuw. Drie teekens.
	"	Midden 17e eeuw. Drie teekens.
	"	Derde kwart 17e eeuw. Drie tee- kens.
	"	Laatste kwart 17e eeuw. Drie tee- kens.
	"	Begin 18e eeuw.
	"	Tweede kwart 18e eeuw.
	"	Laatste kwart 18e eeuw.
	Gr. en kl. keur	In gebruik van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland.

¹⁾ Zie blz. 1 noot 1 en hetgeen bij het laatste merk onder Alkmaar vermeld is. ²⁾ Zie: E. Voet Jr., Merken van Friesche goud- en zilversmeden, Nijhoff 1932.

DEN BOSCH

	Groote keur	Verm. einde 16e eeuw. Geen jaarletter, overigens altijd drie teekens.
	"	Eerste en tweede kwart 16e eeuw. jaarletters majuskels.
 	"	Tweede kwart 16e eeuw. Jaarletters ook minuskels.
 	"	Begin 17e eeuw.
	"	Tweede kwart 17e eeuw.
	"	Midden en derde kwart 17e eeuw.
	"	Laatste kwart 17e eeuw.
	"	Begin 18e eeuw. Nu en dan naast de jaarletter de twee laatste cijfers v. h. jaartal.
	"	Tweede kwart 18e eeuw.
	"	" " 18e "
	"	Derde kwart 18e eeuw.
	"	" " 18e "
 	Kleine keur	Derde en laatste kwart 18e eeuw. Zoowel gekroond als ongekroond.
 	Groote keur	Laatste kwart 18e eeuw.
	Gr. en kl. keur	In gebruik van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland.

BREDA		
	Groote keur	16e eeuw.
	"	17e " Drie teekens.
	"	17e " " "
	Gr. en kl. keur ¹⁾	18e " laatste cijfers v. h. jaartal in schild, in plaats v. jaarl.
	Gr. en kl. keur	In gebruik van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland.
CULEMBORG		
	Groote keur	17e eeuw, begin. Geen jaarletter.
DELFT		
	Groote keur	16e eeuw. Drie teekens.
	"	Einde 16e eeuw. Drie teekens.
	"	17e eeuw. Drie teekens.
	"	17e " " "
	"	17e " Met Hollandschen leeuw, na ± 1665. Ook met leeuw in omljnd schild, hoog 12 mM. breed 8 mM.
	" en fijn goud	18e eeuw. Het stedelijk wapen heeft verschillende kronen. Leeuw ook in niet omljnd schild.
	Kl. keur en werk-goud	Ook met omljnd schild, zoowel voor gr. als voor kl. keur gebruikt.
	"	Soms 1 1/2 mM. hoog (ongekroond).
	Gr. en kl. keur	In gebruik van 1807-'12 ²⁾ , tijdens het Koninkrijk Holland.

¹⁾ Beide schraal, naar gelang v. h. voorwerp. ²⁾ Zie blz. 1 noot 1 en hetgeen bij het laatste merk onder Alkmaar vermeld is.

DEVENTER		
	Groote keur	Het oude wapen van het Oversticht. Eens ontmoet.
	Groote keur	Volgens de bewaard gebleven gildeplaat.
	"	
	"	Volgens de bewaard gebleven gildeplaat. Verm. 17e eeuw.
	"	Einde 17e eeuw.
	"	18e eeuw. Steeds drie merken gevonden. Na het 1e alfabetgebruikte men een letter waarvóór een cijfer geplaatst was, dat het gebruikte alfabet aangaf.
	"	
	"	
	"	
	Gr. en kl. keur	Gebruikt van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland.
DOKKUM		
	Groote keur	Midden 17e eeuw.
	"	" 17e "
	"	Einde 17e "
	"	Midden 18e eeuw.
	Gr. en kl. keur	Gebruikt van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland. Vóór 1807 werd kleine keur niet op bijzondere wijze gemerkt ¹⁾ .

¹⁾ Zie blz. 1 noot 1 en hetgeen bij het laatste merk onder Alkmaar vermeld is.

DORDRECHT

	Groote keur	Van een met 1495 gedateerd voorwerp.
 ¹⁾	"	Derde kwart 16e eeuw en eerste helft 17e eeuw, met kleine verschillen.
	"	Midden 17e eeuw.
	"	Laatste helft 17e eeuw.
	"	" " 17e "
	"	Einde 17e eeuw.
 	"	" 17e "
 ²⁾ 	"	18e eeuw, derde kwart.
 	"	18e "
 	"	18e "
	Gr. en kl. keur	Einde 18e eeuw.
	Kleine keur	" 18e "
	Kleine keur	Laatste kwart 18e eeuw.
	"	Laatste kwart 18e eeuw.
	"	" " 18e "
	Goud en zilver	18e eeuw.
	"	18e "
	Kleine keur	Laatste kwart 18e eeuw.
	Gr. en kl. keur	In gebruik tijdens het Koninkrijk Holland.

¹⁾ Einde 16e eeuw zeer fraai van uitvoering. Niet Norwich.

²⁾ Beide merken zeer fijn van uitvoering.

EDAM		
	Kleine keur	Eerste kwart 18e eeuw.
EMBDEN		
	Gr. en kl. keur	In gebruik van 1807-'12 ¹⁾ , tijdens het Koninkrijk Holland.
ENKHUIZEN		
	Groote keur	} 17e eeuw, vóór 1663. Drie teekens.
	"	
	"	
	"	
	"	17e eeuw, na 1663 en 18e eeuw. Ook Hollandsche leeuw met parelkroon.
	"	} Gelijktijdig met de vorige merken gebruikt. 18e eeuw.
	"	
	Kleine keur	Na 1735, 1e alphabet.
	"	Midden 18e eeuw.
	Gr. en kl. keur	In gebruik van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland.
	"	Valsche keuren.

¹⁾ Zie Inleiding en hetgeen bij het laatste merk onder Alkmaar vermeld is.

FRANEKER		
	Groote keur	17e eeuw.
 	"	18e eeuw ¹⁾ .
GOES		
		Belastingteeken van 1795.
	Gr. en kl. keur	In gebruik van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland ²⁾ .
GORINCHEM		
 	Groote keur	18e eeuw, eerste helft.
 	Groote keur	18e " tweede "
 ³⁾	Gr. en kl. keur	In gebruik tijdens het Koninkrijk Holland van 1807-'12.
GOUDA		
	Groote keur	Vóór 1665, daarna met leeuw.
	"	17e eeuw.
	"	17e "
 	Kleine keur	Drie losse téekens, 18e eeuw.
 	Kleine keur	Twee merken aaneen, 18e eeuw.
	Gr. en kl. keur	Van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland.

¹⁾ Tijdens het Koninkrijk Holland en later had Franeker geen eigen keurkamer. ²⁾ Zie Inleiding. ³⁾ In natura is de toren zeer slank en het dak zeer kort.

DE GRAVE		
	¹⁾ Gr. en kl. keur	In gebruik van 1807-'12 ²⁾ , tijdens het Koninkrijk Holland.
'S GRAVENHAGE		
	Groote keur.	Begin 17e eeuw. Tot 1663 drie tee- kens.
	"	Tot het midden der 17e eeuw de jaarletter bijna steeds in cirkel of ovaal.
	"	Midden 17e eeuw.
	"	" 17e " ook met ge- kroonde jaarletter in ovaal.
	"	Derde kwart 17e eeuw, gekroonde jaarletter in ovaal en in gekroond schild. Het alphabet in '63 vervolgd.
	"	Vierde kwart 17e eeuw, in omlijnd schild, ook de leeuw, de jaarletter soms.
	"	Eerste kwart 18e eeuw, omlijnde schilden.
	"	Eerste " 18e " met be- schadigde kronen.
	"	Eerste kwart 18e eeuw.
	"	Tweede " 18e " Drie om- lijnde schilden tot W.
	²⁾ "	Tweede kwart 18e eeuw.
	"	Derde " 18e " Leeuw in niet omlijnd schild. Ook met rijk be- werkte kronen. Kapitale schrijf- letters in gebruik.
	³⁾ "	Vierde kwart 18e eeuw de leeuw uitgebroken. Einde 18e en begin 19e eeuw weer drukletters.
	Groote keur	Vier losse niet gekroonde teekens. Zonder leeuw Kl. Keur.
	Gr. en kl. keur	In gebruik van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland.

¹⁾ In afwijking met de afb. v. d. Notitie heeft de ster 6 punten. Mededeeling van den Heer J. A. Jolles. ²⁾ Zie blz. 1, noot 1 en hetgeen bij 't laatste merk onder Alkmaar vermeld is. ³⁾ Verschillende leeuwen schijnen van denzelfden graveur, die ook voor het Delftsche gilde werkte.

GRONINGEN		
	Groote keur	Begin 17e eeuw, eerste alfabet. Het wapen van Groningen; waarin ook de jaarletter.
	"	Tweede alfabet, nu en dan het schild omlijnd, met het cijfer 2 boven de balk. In de nu volgende series komen geen omlijnde schilden meer voor. De balk wordt soms een streepje. Het dienstjaar eindigde ongeveer in het midden van den zomer. De jaarletters gelden daardoor voor twee jaren. ¹⁾
	Gr. en kl. keur	Op de bewaard gebleven, zeer gehavende gildeplaat staat als laatste merk de C van het 9e alfabet van 1807, 1e helft. Van 1807-'12, tijdens het Kon. Holland.
HAARLEM		
	Groote ²⁾ keur	Einde 16e eeuw.
	"	Midden 17e eeuw. Tot 1663 drie teekens.
 	"	17e eeuw, na 1663.
 	"	Einde 17e eeuw.
 	"	Eerste kwart 18e eeuw.
 	"	Midden 18e eeuw.
 	"	Derde kwart 18e eeuw.
	Kleine keur	Vóór 1734.
 	"	Na 1734.
 	Gr. en kl. keur	In gebruik van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland.

¹⁾ In de 18e eeuw werd, vermoedelijk om de Hollandsche wijze van keuren voor groote keur na te volgen, het meesterteeken en het Groninger keur tweemaal ingeslagen. ²⁾ Zie voor vollediger inlichting: E. Voet Jr., Haarlemsche goud- en zilvermeden en hunne merken. Haarlem, F. Bohn 1928.

HARLINGEN		
	Groote keur	Begin 17e eeuw ¹⁾ .
	"	Tweede helft 17e eeuw.
	"	Tweede kwart 18e eeuw.
	Gr. en kl. keur	In gebruik van 1807-'12 ²⁾ , tijdens het Koninkrijk Holland.
HEERENVEEN		
	Groote keur	Hoogst waarschijnlijk Heerenveen.
	Gr. en kl. keur	In gebruik van 1807-'12 ²⁾ , tijdens het Koninkrijk Holland.
HOORN		
	Groote ²⁾ keur	Eerste kwart 17e eeuw.
	"	Tweede " 17e "
	"	Derde " 17e "
	"	Laatste kwart 17e eeuw.
	Kleine keur	Begin 18e eeuw, alleen met m ^r teeken.
	Groote keur	Eerste helft 18e eeuw.
	Kleine keur	18e eeuw, na 1733 met jaarletter en m ^r teeken (niet aan elkaar). Derde kwart 18e eeuw.
	Groote keur	Einde 18e eeuw.
	"	" 18e " hoorn anders omgeplaatst.
	Kleine keur	Als hierboven.
	Goud	Laatste kwart 18e eeuw.

¹⁾ Zie E. Voet Jr., Merken van Friesche goud- en zilversmeden Mart. Nijhoff 1932. ²⁾ Zie Inleiding en hetgeen bij het laatste merk onder Alkmaar vermeld is.

HOORN (vervolg)		
	Groote keur	Laatste kwart 18e eeuw.
	Gr. en kl. keur	In gebruik van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland ¹⁾ .
JEVER		
	Gr. en kl. keur	In gebruik van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland ¹⁾ .
KAMPEN		
	Groote keur	17e eeuw RD beteekent „Keizer” Rudolf. Kampen was één der drie keizerlijke steden.
 ²⁾	„	17e eeuw.
	„	18e „ GK beteekent verm. Gr. keur.
	Kleine keur	18e eeuw.
	„	18e „
	Gr. en kl. keur	Tijdens het Koninkrijk Holland van 1807-'12.
KOLLUM		
	Groote keur	17e eeuw ³⁾ .
LEER		
	Gr. en kl. keur	In gebruik van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland ¹⁾ .
LEEWARDEN		
	Steeds groote keur	Begin 17e eeuw tot 1670 zonder kroon, daarna tot 1807 met.

¹⁾ Overgenomen van de „Notitie van de Merken door Zijne Excellentie den Minister van Finantien enz. van 5 Juni 1807.

²⁾ Van deze merken bestaan vele variaties. ³⁾ Zie: E. Voet Jr., Merken van Friesche goud- en zilversmeden. Nijhoff '32.

LEEWARDEN (vervolg)		
	Steeds groote keur	Midden 17e eeuw.
 	Groote keur	Tot einde 17e eeuw.
 	"	18e eeuw ¹⁾ .
	Gr. en kl. keur	Van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland ²⁾ .
 	"	Tijdens de inlijving bij Frankrijk.
LEIDEN		
	Groote keur	Einde 16e eeuw, drie teekens.
	"	Begin 17e eeuw, drie teekens.
	"	Einde 17e eeuw, vier teekens. In 1663 een nieuw alphabet begonnen, waarbij majuskels. De leeuw in omljnd schild.
 	"	1e helft 18e eeuw. Midden 18e eeuw.
 	"	Ook op groot werk kleine teekens.
 	"	18e eeuw.
Staande sleutel met letter.	Kleine keur	Na 1733 letter boven, naast en onder den sleutel.
 	Groote keur	Begin 19e eeuw.
 ³⁾	Gr. en kl. keur	Van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland.
MAASTRICHT		
	Groote keur	Eerste kwart 17e eeuw. Drie teekens.
	"	18e eeuw.
Ster met letter er aan.	Kleine keur	18e "

¹⁾ Zie Merken van Friesche goud- en zilversmeden. ²⁾ Overgenomen van de Notitie van de Merken door Zijne Excellentie den Minister van Finantien enz. van 5 Juni 1807. ³⁾ Zie Mr. J. E. Hoekstra, Oud-Holland 1935 blz. 184, Leidsche goud- en zilversmeden.

MEDEMBLIK		
		Heeft als stedelijk wapen een paal evenals Delft. Ik heb echter nooit werk ontmoet, waarvan met zekerheid kon gezegd worden, dat het aldaar vervaardigd was. Toch is er gekeurd omdat van 1786-97 de jaarletters bekend zijn ¹⁾).
MEPPEL		
	Gr. en kl. keur	In gebruik tijdens het Koninkrijk Holland ²⁾).
MIDDELBURG		
Arend in een rond park.	Groote keur	1445, alleen vergezeld van meester-teeken ³⁾).
	"	Eerste tot derde kwart 17e eeuw. In 1696 het Zeeuwsche wapen er bij.
	"	Midden 18e eeuw; in ovaal en rond veld en als er onder.
	"	Midden 18e eeuw, zeer verschillend van grootte.
"	Fijn goud	1670-75 fijn goud een dubbele adelaar en jaarletter.
	Werk goud	In 1807 een burcht ³⁾).
	Kleine keur	18e eeuw, groot werk. Zeer verschillend van omtrek, wijze van invijlen en grootte.
	Tusschen- of nieuwe keur	1804-'07, Zeeland, dubbele adelaar en jaarletter. Verschillend van grootte. 11 penningen en 2 grein.
	Groote keur	1804-'07. Een dubbele adelaar en jaarl. Soms beide in één stempel.
	"	Adelaar ook ongekroond, 10 penn. 12 grein.
	Fijn goud en Werk-goud	Dubbele adelaar en jaarletter. Een burcht en jaarl. aaneen.
	Kleine keur	18e eeuw, geheel als Alkmaar. 9 penningen en 12 grein.
	Gr. en kl. keur	In gebruik tijdens het Koninkrijk Holland.

¹⁾ Notulen Gen. Meesters van de Munt. Medegedeeld door den Heer A. O. v. Kerkwijk. ²⁾ Zie Inleiding. ³⁾ Zie Tijdschrift v. h. Kon. Ned. Gen. voor Munt- en penningkunde 1900, blz. 106.

MONNIKENDAM		
		Van 1746-'97 zijn de jaarletters bekend; een voorwerp met het stedelijk wapen, een monnik, vond ik nooit. Niet te verwarren met den Bosch.
NIJMEGEN		
	Groote keur	Midden 16e eeuw.
	"	Midden 17e eeuw. Drie teekens.
	"	18e eeuw, met mr teeken en jaarl. Bij kl. keur soms 3 x 't meestertee-ken ¹⁾ .
	Gr. en kl. keur	Van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland.
NORDEN		
	Gr. en kl. keur	Van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland.
ONBEKEND I, verm. Heerenveen		
	Groote keur	17e eeuw ²⁾ .
ONBEKEND II ³⁾		
	Groote keur	Begin 17e eeuw.
PURMEREND		
	Kleine keur	Van 1746-91 zijn de jaarletters bekend. Aldaar gemaakte lepels en vorken zijn met dit teeken beneden op den steel geteekend en het Amsterdamsche keur op de gewone plaats ⁴⁾ .

¹⁾ Of het zou valschelijk gr. keur moeten voorstellen? ²⁾ Zie Merken van Friesche goud- en zilversmeden. ³⁾ Verm. in Drente. ⁴⁾ Mededeeling van den heer M. J. Premela.

ROERMOND		
	Groote keur	17e eeuw.
	"	1700.
	"	1778.
	"	Midden 18e eeuw.
ROTTERDAM		
	Groote keur	17e eeuw, met minuskels.
	"	17e " " "
	"	na 1663. Kap. romeinen in schild.
	"	18e eeuw (midden).
	Kleine keur	18e "
	Groote keur	18e "
	"	Valsch.
	Kleine keur	18e eeuw.
	Groote keur	Begin 19e eeuw.
	Gr. en kl. keur	Van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland.
SAS VAN GENT		
	Verm. kl. keur	18e eeuw.
SCHOONHOVEN		
	Kleine keur	Slechts kl. keur gevonden met jaarletters en mr-teeken.
	"	Verschillende grootten.
	"	De kwartieren aangegeven.
	Gr. en kl. keur	Tijdens het Koninkrijk Holland van 1807-'12 gebruikt.

SITTARD		
		Het wapen van Sittard bestaat uit 8 slangenkoppen. Nooit een dergelijk merk gezien.
SLOTEN		
		Het wapen van de Friesche stad Sloten bestaat uit een burchtpoort op twee gekruiste sleutels. Nooit een dergelijk merk gezien. Ook niet een enkele sleutel, die men er voor zoude kunnen houden.
SNEEK		
	Groote keur	Begin 17e eeuw.
	"	17e eeuw, tweede kwart.
	"	17e " , derde " .
 	"	17e " , vierde " .
 	"	18e " , eerste " .
 	"	Ook kleiner, midden 18e tot begin 19e eeuw.
	Gr. en kl. keur	Van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland.
STAVOREN		
		17e eeuw, laatste kwart.
STEENWIJK		
	Gr. en kl. keur	Van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland.

UTRECHT		
	Groote keur	Einde 16e eeuw.
	"	Eerste kwart 17e eeuw.
	"	Rand afgebroken. Tweede kwart 17e eeuw.
	"	Midden 17e eeuw.
	"	Derde kwart 17e eeuw.
	"	Einde 17e eeuw.
	"	" 17e "
	"	Eerste kwart, 18e eeuw. In verschillende grootten, wapen 2 x afgeslagen. ¹⁾
	"	Tweede kwart 18e eeuw.
	Kleine keur	18e eeuw.
	Groote keur	Wapen 2 x afgeslagen. Eerste kwart 18e eeuw.
		
	Goud	Wapen 2 x afgeslagen. Eerste kwart 18e eeuw.
		
	Groote keur	Wapen 2 x afgeslagen. Midden 18e eeuw.
		
	"	Einde 18e eeuw, wapen 2 x.
		
	"	" 18e " " 2 x.
		
	Goud	" 18e " " 2 x.
		
	"	Begin 19e eeuw " 2 x.
		
	Gr. en kl. keur	Van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland.
VENLO		
	Groote keur	17e Eeuw. Komt in het Noorden zelden voor.

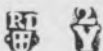
¹⁾ In 1712 ingevoerd.

VLISSINGEN		
	Groote keur	Einde 16e eeuw.
	"	Onzeker wanneer gebruikt.
	"	" " "
	"	" " "
	"	" " "
	"	Begin 19e eeuw.
WAGENINGEN		
 	Groote keur	18e eeuw.
WINSCHOTEN		
 	Gr. en kl. keur	Van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland. De halve maan juist andersom als op de Notitie. Zie de 2e afb. ¹⁾
WOERDEN		
 	Groote keur	18e eeuw. De letters van Woerden zijn bekend van 1698-1797.
WORKUM		
	Groote keur	17e eeuw ²⁾ .
ZALTBOMMEL		
	Groote keur	17e eeuw.

¹⁾ Zie E. Voet Jr. Haarlemsche goud- en zilversmeden en hunne merken, bladz. 190-192. ²⁾ E. Voet Jr. Zie Merken van Friesche goud- en zilversmeden, blz. 293. Nijhoff 1932.

ZIERIKZEE		
	Groote keur	Einde 16e eeuw.
	"	Tweede kwart 18e eeuw.
 	"	Verschillende grootten.
	Kleine keur	Zonder Zeeland 18e eeuw.
	Gr. en kl. keur	Van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland.
ZUTPHEN		
	Groote keur	16e eeuw (gegraveerd).
 ?	"	17e en 18e eeuw.
 	"	Midden 17e eeuw en eerste kwart 18e eeuw, ook met merk 6B.
	" ?	17e eeuw, eerste kwart.
	" ?	17e eeuw, derde kwart, 2e alfabet.
	" ?	18e eeuw, eerste kwart.
	" ?	18e eeuw tweede kwart.
 6Z	" ?	18e eeuw. Begin 19e eeuw stempel gebot.
 ¹⁾	Gr. en kl. keur	Van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland.
ZWOLLE		
	Groote keur	Einde 16e eeuw.
	"	Begin 17e eeuw.
	"	1625.
	"	Eerste kwart 17e eeuw.

¹⁾ Eens met Zutphensch meesterteeiken, en eens met Zwolsch. Tusschen beide zag ik in natura geen verschil.

ZWOLLE (vervolg)		
	Groote keur	Eerste kwart 17e eeuw.
	"	Tweede " 17e " tot einde.
	"	Begin 18e eeuw. Jaarl. met roset, een komma of streep.
	"	Eerste kwart 18e eeuw. Jaarl. met streep.
	"	Tweede " 18e " " " een 2.
	"	Derde kwart 18e eeuw.
	"	Begin 19e eeuw jaarl. met stip.
 1)	"	" 19e "
	Kleine keur	" 19e " op de plaat.
 2)	Gr. en kl. keur	Dit merk staat tusschen de stedelijke teekens, maar een meesterteeken is het niet. Van 1807-'12, tijdens het Koninkrijk Holland 2).

1) Zonder uitsteeksels. 2) Volgens de Notitie. Zie noot vorige bladzijde.

DE JAARLETTERS

*a**b**c**d*

Van Juli 1807—Maart 1812

De jaarletters tijdens het bestaan
van het Koninkrijk der Nederlanden

		1835	A	1860	a	1885	A
		1836	B	1861	b	1886	B
		1837	C	1862	c	1887	C
		1838	D	1863	d	1888	D
1814	E	1839	E	1864	e	1889	E
1815	F	1840	F	1865	f	1890	F
1816	G	1841	G	1866	g	1891	G
1817	H	1842	H	1867	h	1892	H
1818	I	1843	I	1868	i	1893	I
1819	K	1844	K	1869	k	1894	K
1820	L	1845	L	1870	l	1895	L
1821	M	1846	M	1871	m	1896	M
1822	N	1847	N	1872	n	1897	N
1823	O	1848	O	1873	o	1898	O
1824	P	1849	P	1874	p	1899	P
1825	Q	1850	Q	1875	q	1900	Q
1826	R	1851	R	1876	r	1901	R
1827	S	1852	S	1877	s	1902	S
1828	T	1853	T	1878	t	1903	T
1829	U	1854	U	1879	u	1904	U
1830	V	1855	V	1880	v	1905	V
1831	W	1856	W	1881	w	1906	W
1832	X	1857	X	1882	x	1907	X
1833	Y	1858	Y	1883	y	1908	Y
1834	Z	1859	Z	1884	z	1909	Z

1861 te Alkmaar met stip er voor, 1880 met klaverblad, 1906 met stip er onder, 1883 ook zonder streep, 1816-'34 omtrek uitgesneden.

De jaarletters tijdens het bestaan van het
Koninkrijk der Nederlanden (*vervolg*)

1910	A	1935	A			
1911	B					
1912	C					
1913 ¹⁾	D					
1914	E					
1915	F					
1916	G					
1917	H					
1918	I					
1919 ²⁾	J					
1920	K					
1921	L					
1922	M					
1923	N					
1924	O					
1925	P					
1926	Q					
1927	R					
1928	S					
1929	T					
1930	V					
1931	W					
1932	X					
1933	Y					
1934	Z	1959				

¹⁾ Ook zonder komma, maar ook met punt voor den staart van de komma. ²⁾ In 1919 is een „J” in het alfabet opgenomen. Door het laten vervallen van de „U” is het alfabet weer tot 25 letters beperkt.

GEHALTEMERKEN SINDS 1814

GOUD

1e gehalte, 916 duizendsten, groote werken.

2e gehalte, 833 duizendsten, groote werken.

3e gehalte, 750 duizendsten, groote werken.

1e, 2e en 3e gehalte, kleine werken, Sinds 1 Jan. 1906 als b. ingesneden als op blz. 29, no. 1.

4e gehalte, 583 duizendsten, zoowel voor groote als kleine werken. Sinds 1 Jan. 1906 als b. In 1865 is de rand van den stempel verbreed.

ZILVER

1e gehalte, 934 duizendsten, groote werken.

2e gehalte, 833 duizendsten, groote werken.

1e en 2e gehalte, kleine werken. Aanschrijving 16 Sept. 1905, S. 271. In gebruik genomen 1 Jan. 1906.

KANTOORSTEMPELS

Voor groote gouden werken. K. B. als boven. In gebruik genomen 9 Jan. 1906. De voetjes aan de letters ontbreken.

KANTOORSTEMPELS <i>(vervolg)</i>	
	¹⁾ Voor groote zilveren werken. De letter verdiept.
UITVOERSTEMPEL	
	Merk bij uitvoer. Groot en klein. Wet van 18 Sept. 1852, S. 178.
BELASTINGSTEMPELS	
	Voor oude inlandsche werken. Ingevoerd bij K. B. v. 16 Sept. 1905. In gebruik genomen 1 Jan. 1906.
	Voor vreemde werken. K. B. en invoering als boven.
MERK VOOR AANHANGSELS	
	Goud en zilver. Per vijf gram. 1-20. In 1932 wordt het van 2-5 gram cijfer 1. Beneden 2 gram blijft stempeling achterwege In gebruik genomen 1 Jan. 1906.
	In 1932 wordt het van 2-5 gram cijfer 1.
VROEGER GEBRUIKTE MAAR NOG GELDIGE KEURTEEKENS	
	Kantoorstempel voor goud. Wet van 26 Dec. 1813. Gebruikt tot 1 Jan. 1906.
	Kantoorstempel voor zilver. Eerst voor groot werk een Minervakop naar rechts in dubbele randcirkel. K. B. 26 Dec. 1813. De effectieve stempels ingevoerd 1 Juli 1814 Gebruikt tot 1 Jan. 1906.
	Kleine gouden werken, 1e, 2e en 3e geh. met aanhangsels. De z.g. Kies. K. B. 4 Dec. 1852 tot 2 April 1864, S. 16.

¹⁾ Eenigen tijd zeer groot, is toevallig zoo ontstaan. De letter toen en relief. De stempel liep uit, doch bleef scherp.

VROEGER GEBRUIKTE MAAR NOG GELD-
DIGE KEURTEEKENS (*vervolg*)

Kleine gouden werken, 1e, 2e en 3e gehalte zonder aanhangsels. K. B. 26 Dec. 1813, S. 18, gebruikt tot 1 Jan. 1906.

Groote en kleine gouden werken, 4e gehalte. K. B. 18 Sept. 1852, S. 178 en K. B. 25 Sept. 1852, S. 181; treedt in werking 1 Jan. 1853. Gebruikt tot 1 Jan. 1906.

Kleine zilveren werken, 1e en 2e gehalte. K. B. van 26 Dec. 1813, S. 18. Gebruikt tot 1 Jan. 1906.

OUDE BELASTINGSTEMPELS (GELDIG)

GOUD EN ZILVER

K. B. 18 Sept. 1852, S. 178. Ingetrokken K. B. 30 Maart 1859, S. 16.
Bestaat in verschillende grootten.

K. B. 30 Maart 1859, S. 16. In werking 1 Aug. 1859. Gebruikt tot 1 Nov. 1863.

K. B. 22 Juni 1893, S. 103. In werking 1 Nov. 1893 tot 1 Jan. 1906.
K. B. 16 Sept. 1905, S. 271.

Vreemde groote werken.
K. B. 26 Dec. 1813 in de noordelijke provinciën. Gebruikt tot 1 Nov. 1893.

K. B. 22 Juni 1893, S. 103. In werking 1 Nov. 1893, gebruikt tot 1 Jan. 1906.
K. B. 16 Sept. 1905, S. 271.

Vreemde kleine werken.
K. B. 26 Dec. 1813, S. 18 voor de noordelijke provinciën en bij besluit van 4 Juni 1817, S. 24. Ingevoerd 1 Juli 1814. Gebruikt tot 11 Mei 1831.

OUDE BELASTINGTEEKENS (vervolg)

Vreemde kleine werken.

K. B. 11 Mei 1831, S. 13. in twee grootten (middelmatic en klein).

Klein. K. B. 4 Dec. 1852, S. 204.

Wet 18 Sept. 1852, S. 178. Gebruikt tot 1 Nov. 1893. K. B. 22 Juni 1893, S. 103. alleen het kleine behouden.

Van 1 Nov. 1893 tot 1 Jan. 1906. K. B. 16 Sept. 1905, S. 271.

Oude in den handel terugkeerende werken. Wet 18 Sept. 1852, S. 178. Ingetrokken 13 April 1927. Is ook nagemaakt o.a. in spiegelbeeld.

Merk voor werken van goud en zilver met aanhangsels.

K. B. 2 April 1864 tot 1 Jan. 1906 in gebruik. Per 5 gram 1 cijfer hooger.

WETTEN,
KONINKLIJKE BESLUITEN, ENZ.

OPGAVE DER OPGENOMEN WETTEN,
KON. BESLUITEN, ENZ.

Loi relative à la surveillance du Titre et à la perception des droits de garantie en matières et ouvrages d'or et d'argent du 19 brumaire an VI (9 November 1797) blz. 46

Reglement of ordonnantie, waarnaar de gouden zilvermeden binnen de Bataafsche Republiek zich zullen hebben te gedragen. 21 July 1800 enz. blz. 37

Publikatie van den Koning van 11 Maart 1807 houdende eene wet op het verwerken, invoeren en verkoopen van gouden en zilveren werken, mitsgaders den ophef der belastingen op dezelve *met 1 plaat* blz. 39

Reglement van 25 Juni 1807 tot het in werking brengen van de wet van 15 Maart 1807 op het verwerken, invoeren en verkoopen van gouden en zilveren werken, mitsgaders den ophef der belasting op dezelve, en instructie voor de keurmeesters blz. 44

Décret impérial sur la mise en activité des lois Françaises dans les departemens des Bouches du Rhin et des Bouches de l'Escaut et dans l'arrondissement de Breda. 8 November 1810 blz. 45

Décret impérial, relatif à la mise en activité des lois Françaises dans les départemens de la Hollande. 6 Januari 1811 blz. 46

Décret impérial qui établit des Bureaux de garantie des matières et ouvrages d'or et d'argent dans les sept Départemens de la ci-devant Hollande. 29 November 1811 blz. 48

Besluit van 26 December 1813, no. 8, S. 18, houdende bepalingen ter verzekering van het regt van waarborg over de gouden en zilveren werken *met 1 plaat* blz. 49

Missive van den Inspecteur generaal van het Muntwezen van 21 Januari 1814 blz. 55

Missive van den Inspecteur generaal van het Muntwezen van 26 Januari 1814 betreffende den vorm der meestertekens blz. 55

Generale dienst-ordre voor de onderscheiden Bureaux van waarborg van 1 Februari 1814 met Memorie opzichtsens de stempels bij de Nederlandsche wet van den 11 Maart 1807 voor de gouden en zilveren werken ingevoerd blz. 55

Missive van den Inspecteur-Generaal van het Muntwezen van 22 Februari 1814 aan controleurs van den Waarborg *met 1 plaat* . . . blz. 56

Kon. Besluit van 23 Februari 1814 houdende vervanging der intermediaire stempels voor de gouden en zilveren werken uit de beleenbanken afkomstig, door de effectieve Landkeurstempels blz. 59

Missive van den Inspecteur Generaal van het Muntwezen van 16 Juni 1814 betreffende het kantoor van den waarborg te Middelburg
blz. 60

Wet van 11 Juli 1814, S. 78 houdende instructie van het college van raden en generaal meesters der Munt blz. 60

Kon. Besluit van 14 September 1814 betreffende de Waarborg in België. blz. 61

Kon. Besluit van 22 November 1814 betreffende de behandeling in België der vreemde werken *met 1 plaat* blz. 66

Wet rakende den opheve der belasting op de gouden en zilveren werken gearresteerd bij Besluit van 10 Maart 1815 no. 143 S. 25 . . blz. 69

Wet van 25 Mei 1816 S. 24, bepalende eene herkeuring der gouden en zilveren werken en horologiën in de noordelijke provinciën blz. 69

Besluit van 6 Februari 1817 S. 12 houdende bepalingen ter voorkoming van de misleidingen waaraan de ingezetenen der zuidelijke provinciën door het invoeren van vreemde gouden en zilveren werken zijn blootgesteld blz. 69

Besluit van 4 Juni 1817 S. 24, houdende de intrekking van den stempel voor kleine buitenslandsche gouden en zilveren werken bepaald, en herkeuring derzelve met een ander merk
blz. 70

Wet van 19 Mei 1819 S. 31, nopens de zamenstelling van het Kollegie van raden en generaalmeesteren der munt, deszelfs werkzaamheden enz.
blz. 70

Besluit van 23 Juni 1824 S. 41, waarbij op de kantoren van waarborg der gouden en zilveren werken wordt toepasselijk gemaakt het Besluit van den 27 April 1824 S. 30 ten opzichte van de territoriale verdeeling voor het justitiële blz. 71

Besluit van 12 Mei 1826 S. 41, over de bedoeling van de wet van den 19 Mei 1819, S. 31,

met betrekking tot de beslissing der kwestieën over het allooï, essai en wat dies meer is, van gouden en zilveren werken blz. 71

Besluit van 18 November 1830 S. 77 houdende bepaling, dat de gouden en zilveren werken, welke de keurteekenen voeren, in de zuidelijke provinciën gebruikelijk, van een bijzonder onderscheidingsteeken zullen worden voorzien blz. 71

Besluit van 11 Mei 1831 S. 13, houdende nadere bepalingen omtrent de keurteekenen der gouden en zilveren werken blz. 71

Besluit van 29 April 1837 S. 17, waarbij een kantoor van waarborg voor de gouden en zilveren werken te Schoonhoven wordt gevestigd blz. 72

Besluit van 25 Januari 1842 S. 4 houdende bepalingen nopens de afschaffing der thans in het Hertogdom Limburg in gebruik zijnde stempels voor de keurmerking der gouden en zilveren werken, en de invoering aldaar der stempels, ten zelfden einde in het overige des Rijks bestaande blz. 72

Wet van 18 September 1852 S. 178 omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken blz. 72

Besluit van 25 September 1852 S. 181 bepallende, dat de wet op den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken, in werking zal treden op den eersten Januari 1853 blz. 73

Besluit van 4 December 1852 S. 204 ter uitvoering van de wet van 18 September 1852 Stbl. 178 omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken blz. 73

Besluit van 30 Maart 1859 S. 16 tot wijziging van art. 5 van het besluit van 4 December 1852 S. 204 betrekkelijk de vaststelling van de zinnebeelden en vormen van de Rijks keurstempels, voorgeschreven bij de wet op den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken blz. 74

Besluit van 2 April 1864 S. 16 houdende nadere bepalingen betreffende den vorm en het gebruik van de rijkskeurstempels, ingesteld bij de wet van 18 September 1852 S. 178 omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken blz. 75

Wijziging stempel 4e gehalte goud blz. 77

Besluit van 10 September 1888 S. 147 tot aanwijzing van een onderscheidingsmerk voor het kantoor van waarborg en belasting der gouden en zilveren werken te Roosendaal. blz. 77

Besluit van 17 November 1891 S. 177 tot wijziging der bepalingen omtrent den uitvoer van gouden en zilveren werken met teruggaaf van belasting blz. 77

Besluit van 22 Juni 1893 S. 103 tot wijziging van art. 2 van het K.B. van 2 April 1864 S. 16 betreffende den vorm en het gebruik van rijkskeurstempels voor gouden en zilveren werken blz. 78

Wet van 28 Mei 1901 S. 131 houdende nadere bepalingen omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken blz. 78

Besluit van 26 November 1901 S. 225 ter uitvoering van de wet van 18 September 1852 S. 178 laatstelijk gewijzigd bij de wet van 28 Mei 1901 S. 131, omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken blz. 78

Besluit van 5 December 1901, S. 235 tot vaststelling van den dag, waarop de wet van 28 Mei 1901, S. 131 houdende nadere bepalingen omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken, in werking treedt, en tot bekendmaking van den tekst der wet van 18 September 1852 S. 178, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 28 Mei 1901, S. 131, omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken blz. 81

Aanschrijving van 16 September 1905 waarbij met ingang van 1906 een wijziging in den vorm der stempels wordt aangekondigd blz. 81

Besluit van 16 September 1905 S. 271 tot wijziging der paragraphen 7 en 9 van art. 4 van het K.B. van 26 Nov. 1901 S. 225 betreffende den vorm en het gebruik van 's Rijks Keurstempels voor gouden en zilveren werken blz. 81

Besluit van 4 April 1914 S. 171 houdende wijziging der bepalingen ter uitvoering van de wet omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken blz. 82

Wet van 15 October 1921 S. 1123 tot verhooging van de belasting der gouden en zilveren werken en wijziging der wet van 18 September 1852 S. 178, laatstelijk gewijzigd bij die van 1 Juli 1909 S. 253 blz. 82

Besluit van 11 November 1921 S. 1170 houdende afwijking van de formaliteiten te vervullen bij het uitvoeren van ongebruikte gouden en zilveren werken blz. 82

Besluit van 6 Mei 1924 S. 230a houdende intrekking van de bepalingen omtrent de beëdiging van de ambtenaren van den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken en omtrent de kantoren van dien tak van dienst blz. 82

Wet van 20 Juni 1924 S. 305 houdende nadere bepalingen omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken blz. 82

Besluit van 1 Augustus 1924 S. 406 houdende nadere bepalingen in zake de stempeling van gouden en zilveren werken blz. 83

Wet van 27 December 1926 S. 415 tot wijziging der wet van 18 September 1852 Stbl. 178 omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken blz. 83

Besluit van 5 Maart 1927 S. 48 tot het doen in werking treden der wet van 27 December 1926 S. 415 en tot bekendmaking van den gewijzigden tekst der Waarborgwet blz. 84

Besluit van 13 April 1927 S. 85 houdende bepalingen nopens den vorm en het gebruik van de rijksstempels voor gouden en zilveren werken
blz. 84

Wet van 6 December 1928 S. 444 houdende wijziging van de waarborgwet 1927 S. 48 . . . blz. 87

Besluit van 5 April 1929 S. 145 betreffende het toestaan van afwijking van de formaliteiten te vervullen bij het uitvoeren van ongebruikte gouden en zilveren werken blz. 87

Besluit van 21 December 1932 S. 622 houdende wijziging van de bepalingen omtrent het gebruik van rijksstempels voor gouden en zilveren werken.
blz. 87

Reglement of ordonnantie, waar naar de Gouden Zilvermeden binnen de Bataafsche Republiek, mitsgaders zoodanige Winkeliers of andere Persoonen, die in gemaakt Goud- en Zilverwerk Negotie doen of handel drijven, zich zullen hebben te gedragen ¹⁾).

art. 3. Ieder die als werkmeester zal willen fungeeren, moet voor hij eenig stuk maakt, het merk dat hij op zijn werk voornemens is te slaan, aan keurmeesteren vertoonen, om in zijne tegenwoordigheid op een koperen plaat te worden geslagen.

art. 8. Geen ander gewicht wordt toegestaan dan trois.

art. 35. Geen werken mogen worden gekeurd dan de zoogenaamde groote, midden en kleine keur die in den alloy is, houdende het Goud, de groote keur 23 caraten, 7 grein fijn,

de midden keur 22 caraat fijn en

de kleine keur 18 caraat fijn; en het zilver,

de groote keur 11 penningen 5 grein fijn,

de middenkeur 10 penningen fijn, en

de kleine keur 9 penningen 8 grein fijn;

op poene dat de geenen, die overtuigd zullen worden, daar tegens te hebben gehandeld, voor altijd buiten de Bataafsche Republiek zullen worden gebannen.

art. 41. De groote keur zal bestaan uit de volgende tekens: als het Goud 1. een staande leeuw tweemaal. 2. een plaatselijk teken, het welk nader door ieder Gemeente Bestuur zal worden bepaald, en ten 3. uit een Letter van het Alphabeth, welke jaarlijks bij het aankomen van den nieuwen keurmeester of keurmeesteren, met de volgende Letter zal moeten verwisseld worden;

het Zilver, 1. de Leeuw, 2. het Plaatselijk teken, en 3 de Jaarletter.

art. 42. De Middenkeur zal bestaan uit drie tekens, naamlijk voor het Goud, de Leeuw, het plaatselijk teken en jaarletter; voor het Zilver, het Plaatselijk teken en de letter van het Alphabeth zoo als hier voren met opzichte tot de groote keur is bepaald, tweemaal ter wederzijde van het Plaatselijk teken.

art. 43. De kleine keur van Goud en Zilver zal bestaan uit twee tekens, naamlijk 1. het Plaatselijk teken, en 2 de Jaarletter.

¹⁾ Zie Inleiding.

art. 44. Bij aldien de gemaakte stukken zoo klein mogten zijn, dat alle de merken daarop niet zouden kunnen geslagen worden, zal men op de groote keur kunnen volstaan met het teken van de Bataafsche Republiek, en op de Midden en kleine keur, met het Plaatselijk merk of teken eenmaal.

art. 47. Keurmeesters mogen alleen werken keuren voorzien van een meesterteeken, dat op hun koperen plaat voorkomt.

art. 64. Het vertegenwoordigend Lichaam des Bataaffschen Volkx behoud aan zich de faculteit, om dit Reglement naar vereisch van zaken en omstandigheden, te altereeren en te ampliëeren.

En wijders vast te stellen, dat alle nieuw Gouden Zilverwerk, hetwelk voor het in werking brengen van het voorgemelde Reglement of Ordonnantie is of zal zijn vervaardigd, door de Werkmeesters of Neringdoende in Goud en Zilver gedurende den tijd van vier maanden na dato van de Publicatie waarbij het meergemeld Reglement ter kennis van het Bataafsche Volk zal zijn gebracht, zal mogen worden verkogt en afgeleverd; edoch dat na verloop der voorzegde vier maanden zulks niet meer zal mogen geschieden, tenzij zoodanige nieuwe Werken door keurmeesters van de plaats of van het district voor zooveel de groote of den aart van het stuks werk zulks toelaat, zijn geteekent met een Duitsche A, op verbeurte eener somme van 100 gulden door hem, die na expiratie van den voorsz. tijd, daar tegen zoude mogen handelen, te calangeeren en te verdeelen, als bij art. 63 is bepaald.

Gedaan 21 July 1800. Het zesde jaar der Bataafsche Vrijheid.

Publikatie van den Koning van Holland d.d.
11 Maart 1807 ¹⁾

houdende eene Wet op het verwerken, invoeren
en verkoopen van gouden en zilveren werken,
mitsgaders den ophef der belasting op dezelve.

1e Afdeeling.

art. 1. Met 1 Juli 1807 vervallen alle oude
plakkaten, ordonnantiën en keuren.

art. 2. Bepaling der gehalten.

Goud.

22 karaat of $\frac{916\frac{2}{3}}{1000}$

20 karaat of $\frac{833\frac{1}{3}}{1000}$

18 karaat of $\frac{750}{1000}$

Zilver.

11 penningen 5 grein of $\frac{934\frac{1}{38}}{1000}$

10 penningen of $\frac{833\frac{1}{2}}{1000}$

art. 3. Geen werken te keuren beneden laagste
gehalte.

art. 4. Bij lager gehalte dan het aangegevene
te keuren met het teken van het lagere gehalte of
het te verbreken.

art. 5. Keurteekenen.

1°. De teekens der onderscheidene gehalten,
welke zullen zijn.

Voor het goud van 22 karaat en hooger, de
cijfer 22.

Voor het goud van 20 karaat. xx

Voor het goud van 18 karaat. 18

Voor het zilver van 11 penningen 5 grein, een
koningskroon.

Voor het zilver van 10 penningen, de cijfer 10.

2°. Het merk der keurkamer.

3°. De jaarletter.

4°. Het merk van den werkmeester.

Kleine werken.

art. 6.

a. gehalte aangeven door cijferletters 1, 2 en 3.

b. Jaarletter der keurkamer ²⁾.

De cijferletter 1 zal het hoogste, 2 het volgende
en 3 het minste gehalte aanwijzen. Het laatste
dus alleen voor goud van 18 karaat.

¹⁾ Bijvoegsel tot het Staatsblad IX st. 2 pag. 1209.

²⁾ Zie echter „Merken van Amsterdamsche Goud- en Zilver-
smeden, blz. 141.

art. 7. Werken, die niet gekeurd kunnen worden moeten toch worden vertoond.

art. 8. Bestaande gekeurde werken zullen om niet worden gestempeld met gekroonde O (ten teeken van oud), binnen vast te stellen tijd.

art. 9. De binnen dien tijd niet met gekroonde O gestempelde werken mogen niet worden verkocht zonder gestempeld te zijn met gekroonde B.

art. 10. Invoer van vreemde werken.

art. 11. Verplichting tot aangifte daarvan.

art. 12. Formaliteiten.

art. 13. Vreemde werken moeten worden gestempeld met gekroonde V, zonder dat daaruit, evenmin als uit het bij art. 8 en 9 bepaalde eenige gevolgtrekking, ter zake van gehalte, kan worden getrokken.

art. 14. Eigenaren veroorloofd vreemde werken bij aankomst te doen breken, ten einde de cautie te royeeren.

art. 15. Niet behoeven gestempeld:

a. Werken van ambassadeurs.

b. Werken welke ten particuliere gebruike en dienst van reizende personen zijn, mits het zilver niet zwaarder dan 2 marken of 16 oncen en het Goud 6 oncen, en mits niet voor handel bestemd.

c. Munten, medailles en legpenningen en antiquiteiten.

d. Gebroken, in eengeslagen werken alleen tot versmelting geschikt.

art. 16. Uitzonderingen houden op, wanneer de werken, bij art. 15, sub *a* en *b* vermeld, worden verkocht.

art. 17. Kosten 4 gulden 15 stuiver van elk once goud en 6 stuivers van elk once zilver.

art. 18. Wijze van invordering.

2e Afdeling

art. 19. Werkmeesters en kashouders moeten zich aangeven bij keurmeesters.

art. 20. Moeten zich bij verhuizing melden.

art. 21. Na 1 Jan. 1808 moeten nieuwe werkmeesters examen afleggen.

art. 22. Ieder werkmeester moet zijn meestermerk toonen, dat op een koperen plaat geslagen wordt.

art. 23. Het meestermerk mag niet uitgeleend worden.

art. 24. Twee meesters onder dezelfde keurkamer mogen geen gelijk merk hebben.

art. 25. Werkmeesters en kashouders mogen geen ongekeurd goud en zilver verkoopen.

art. 26. Kwitantiën aan koopers te geven van werken, welke aan de keur onderworpen zijn.

art. 27. Idem van werken niet aan de keur onderworpen.

art. 28. Werken voorzien van het meesterteeken met lijst ter keurkamer te zenden.

art. 29. Straf op vervalschingen, dat is anders dan met zilver en roodkoper geallieerd.

art. 30. Straf voor juweliers, die met opzet valsche steenen gebruiken, en voor echt verkoopen.

art. 31. De kasten waarin gekristaleerde diamanten gezet zijn te merken met de letter C, en die waarin gedoubleerde steenen met de letter D.

art. 32. Het werk niet te overladen met soudur.

art. 33. Verplichting om gouden toetsnaalden en zilveren stalen te nemen.

art. 34. Kennisgeving van vermist goud en zilver.

art. 35. Het aangegevene binnen een jaar niet te verkoopen.

art. 36. Het aanhouden.

art. 37. Werkmeester, wiens werk gecasseerd is, kan zich beklagen.

art. 38. Gecasseerde stukken te zenden aan de Koninklijke Munt.

art. 39. Door den essayeur te essayeeren.

art. 40. Daarvan acte decisoir af te geven.

art. 41. Onderzoek en schade ten koste van ongelijk.

art. 42. Straffen voor de keurmeesters.

art. 43. Troisch gewicht en geijkte schalen te gebruiken.

art. 44. Plaatsen waar keurmeesters zullen zijn.

art. 45. Suppressie der oude keurkamers.

art. 46. Verdeeling der boeten.

art. 47. Straffen op het namaken en vervalschen van billetten.

art. 48. Billetten.

art. 49. Aangifte gepleegde fraudes.

art. 50. Executie.

DEPARTEMENTALE WAARBORG-
KANTOREN

Groningen. 1 Winschoten. 2 Groningen. Friesland. 3 Heerenveen. 4 Sneek. 5 Bolsward. 6 Harlingen. 7 Leeuwarden. 8 Dokkum. Drente. 9 Meppel. Overijssel. 10 Deventer. 11 Zwolle. 12 Steenwijk. 13 Kampen. Gelderland. 14 Arnhem. 15 Zutphen. 16 Nijmegen. Utrecht. 17 Utrecht. 18 Schoonhoven. Amstelland. 19 Amsterdam.	20 Haarlem. 21 Alkmaar. 22 Hoorn. 23 Enkhuizen. Maasland. 24 Leiden. 25 den Haag. 26 Rotterdam. 27 Delft. 28 Dordrecht. 29 Gorinchem. 30 Gouda. Zeeland. 31 Middelburg. 32 Goes. 33 Zierikzee. Brabant. 34 den Bosch. 35 de Grave. 36 Breda. 37 Bergen op Zoom. Oost-Friesland. 38 Aurich. 39 Embden. 40 Leer. 41 Jever. 42 Norden.
--	--

AFBEELDING DER DEPARTEMENTALE
WAARBORGKANTOREN ¹⁾

¹⁾ Zie Inleiding.

Reglement tot het in werking brengen van de wet van den 15 Maart 1807, op het verwerken, invoeren en verkoopen van gouden en zilveren werken, mitsgaders den ophef der belasting op dezelve, en instructie voor de keurmeesteren. 25 Juni 1807 ¹⁾.

1e Afdeeling

Generale bepalingen

art. 2. Jaarlijks verandering bij keurmeesters.

art. 5. De tijd, binnen welke alle gouden en zilveren werken ingevolge art. 8 der ordonnantie, moeten worden gestempeld, wordt bepaald:

Voor alle werken, welke reeds met eenig merk van bestaan hebbende keurkamers binnen dit rijk zijn geteekend, tot en met 31 December 1807.

Voor alle vreemde van buiten ingevoerde of ongestempelde werken tot en met 30 September 1807.

2e Afdeeling

Verplichtingen der goud- en zilversmeden enz.

art. 11. Allen, die na 1 Januari 1808 zullen verlangen als werkmeester te worden ingeschreven, zullen gehouden zijn zich te adresseren aan onzen minister van finantiën, welke aan hen den tijd zal aanwijzen, wanneer zij ten fine van examen zich hebben te vervoegen bij de navolgende essayeurs.

De voornoemde essayeurs zullen aan de candidaten opgeven een twaalfstal, telkens en voor elk verschillende, vragen ter berekening of ontcijfering, betrekking hebbende tot de alliage van goud en zilver, zoo om minder gehalte te brengen tot fijnder of geheel fijn, als om, na de smelting van onderscheidene gehalten, opgegevene zwaarten of gewichten, de daaruit voortkomende massa te brengen tot de vereischte allooijen, als eindelijk om, door de mengingen van meerder en minder gehalten, fijnere gehalten op minder terug te brengen.

De essayeurs zullen vervolgens door de candidaten laten verrigten ten minsten een zestal proeven van smelting en alliage of finering, op zoodanigen voet en wijze als de voormelde essayeurs zullen voldoende achten om zich van de vereischte kunde van den candidaat te verzekeren.

De voornoemde essayeurs zullen vervolgens

¹⁾ Bijvoegsel tot het Staatsblad IX St. 2 pag. 1209.

den candidaat op zijne kunstigheden in het kennen der metalen door den toetssteen examineeren.

3e Afdeeling

art. 15. Keurmeesters moeten overeenkomstig art. 19 der wet een naamregister aanleggen van allen, die na 1 July 1807 als goud- of zilversmid, juwelier of byouteriewerker, zullen willen fungeren, alsmede van alle kashouders of winkeliers in gemaakte gouden of zilveren werken.

art. 16. Keurmeesters moeten aan essayeur-generaal toezenden een lijst van de namen der werkmeesters en verdere negotiedoenden in gouden en zilveren werken en ten opzichte der eerstgemelden:

Vooreerst, achter derzelver namen stellen eene duidelijke beschrijving van hunne meestertekens, zoo als dezelve bij elke keurkamer bekend zijn; en

Ten tweeden, daarbij voegen een apart koperplaatje, waarop het plaatselijk teeken aan het hoofd, en vervolgens de meestertekens met het nummer van den werkmeester ter zijde, behoorlijk zullen moeten afgedrukt zijn.

Elk jaar veranderingen opgeven op straf van boete.

art. 17. Geen gelijke merken in hetzelfde ressort.

art. 18. Moeten register houden van keuringen.

art. 19. Voorzien van peilgewicht en 2 balansen.

art. 20. Jaarlijksche visitatie van gewigten en schalen.

art. 21. Alleen gouden toetsnaalden en zilveren stalen van essayeur-generaal gebruiken.

4e Afdeeling

Bepaling van salarissen enz. voor keurmeesters.

Décret impérial sur la mise en activité des lois Françaises dans les départemens des Bouches du Rhin et des Bouches de l'Escaut et dans l'arrondissement de Breda.

8 Novembre 1810.

(Fortuyn I, pag. 13. Verslag Staatscommissie Metman, de Pinto, Olivier II, pag. XVI.)

art. 1. Sont déclarés exécutoires dans les départemens des Bouches du Rhin etc. à compter du 1 Janvier 1811:

Garantie des matières d'or et d'argent. La loi du 19 Brumaire an VI (9 Nov. 1797)¹⁾, relative à la surveillance du titre et à la perception des droits de garantie des matières et ouvrages d'or et d'argent.

La loi du 13 Germinal an VI (3 April 1798), relative aux essayeurs dans les bureaux de garantie des matières d'or et d'argent.

L'arrêté du Gouvernement du 1 Messidor an VI (19 Juni 1798), contenant désignation des ouvrages de joaillerie en or et en argent, qui sont dispensés de l'essai et du paiement des droits de garantie.

L'arrêté du Gouvernement du 16 Prairial an VII (4 Juni 1799) concernant l'inscription etc.

Notre décret du 28 Florial an XIII (18 Mei 1805), relatif aux délits etc.

Décret impérial, relatif à la mise en activité des lois Françaises dans les départemens de la Hollande.

6 Janvier 1811.

(Staatscommissie Metman II, pag. LXIV.)

art. 1. A compter du 1er Mars prochain les lois, réglemens et décrets impériaux, dont l'exécution dans les départemens des Bouches du Rhin et des Bouches de l'Escaut a été ordonnée par Nos décrets du 22 Juin et 8 Novembre 1810, seront exécutoires dans les sept nouveaux départemens formés du territoire de la ci-devant Hollande etc.

*Loi*²⁾ relative à la surveillance du Titre et à la perception des droits de garantie en matières et ouvrages d'or et d'argent du 19 brumaire an VI (9 Nov. 1797).

art. 4. Il y a trois titres légaux pour les ouvrages d'or, et deux pour les ouvrages d'argent, savoir pour l'or:

¹⁾ Zie E. Ducharne et P. Vialettes, Manuel de l'orfèvre. Paris J.-B. Ballière et fils, Paris 1925. ²⁾ Mr. C. J. Fortuyn, Verzameling van wetten, besluiten en andere regtsbronnen van franschen oorsprong I pag. 343.

Le premier de 920 millièmes (ou 22 karats $\frac{2}{32}$ et $\frac{1}{2}$ env.). Le second de 840 millièmes (20 karats $\frac{5}{32}$ et $\frac{1}{8}$). Le troisième de 750 millièmes (18 karats).

Et pour l'argent:

Le premier, de 950 millièmes (11 deniers 9 grains $\frac{7}{10}$). Le second de 800 millièmes (9 deniers 14 grains $\frac{2}{5}$).

art. 8. Il y a trois espèces principales de poinçons, savoir, Celui du fabricant, celui du titre, et celui du bureau de garantie.

Il y a, d'ailleurs, deux petits poinçons, l'un pour les menus ouvrages d'or, l'autre pour les menus ouvrages d'argent trop petits pour recevoir l'empreinte des trois espèces de poinçons précédentes.

Il y a de plus un poinçon particulier pour les vieux ouvrages dits de hasard;

Un autre pour les ouvrages venant de l'étranger;

Une troisième sorte pour les ouvrages doublés ou plaqués d'or et d'argent;

Une quatrième sorte, dite poinçon de recense, qui s'applique par l'autorité publique, lorsqu'il s'agit d'empêcher l'effet de quelque infidélité relative aux titres et aux poinçons;

Enfin, un poinçon particulier pour marquer les lingots d'or ou d'argent affinés.

art. 9. Le poinçon du fabricant porte la lettre initiale de son nom, avec un symbole: il peut être gravé par tel artiste qu'il lui plaît de choisir; etc.

art. 10. Les poinçons de titre ont pour empreinte un coq avec l'un des chiffres arabes 1, 2, 3, indicatif des premier, second et troisième titre, fixés dans la précédente section.

Chaque sorte de ces poinçons a d'ailleurs une forme qui la différencie aisément à l'oeil.

art. 11. Le poinçon de chaque bureau de garantie a un signe caractéristique particulier, qui est déterminé par l'administration des monnaies.

art. 12. Le petit poinçon destiné à marquer les ouvrages d'or, a pour empreinte une tête de coq; celui pour les menus ouvrages d'argent porte un faisceau.

art. 13. Le poinçon de vieux, destiné uniquement à marquer les ouvrages dits de hasard, représente une hache.

Celui pour marquer les ouvrages venant de l'étranger, contient les lettres ET.

Décret impérial qui établit des Bureaux de garantie des matières et ouvrages d'or et d'argent dans les sept Départemens de la ci-devant Hollande.

Au palais de Saint Cloud le 29 Nov. 1811.
Napoléon Empereur des Français etc.

Nous avons décrété et décrétons ce qui suit:

Art. 1. Il sera établi dans les sept départemens composant la ci-devant Hollande, neuf bureaux de garantie pour la marque des ouvrages d'or et d'argent, conformément à la loi du 19 brumaire an VI, savoir, deux pour le département du Zuiderzée, et deux pour celui des Bouches-de-la-Meuse et un seul pour chacun des cinq autres départemens.

art. 2. Les deux bureaux établis pour le département du Zuiderzée seront placés l'un à Amsterdam-M et l'autre à Utrecht; l'arrondissement du bureau d'Amsterdam sera composé des sous-préfectures d'Amsterdam, de Hoorn, d'Alkmaar et de Haarlem; l'arrondissement du bureau d'Utrecht sera composé des sous-préfectures d'Utrecht et d'Amersfoort.

art. 3. Les deux bureaux pour le département des Bouches-de-la-Meuse seront placés l'un à la Haye et le 2d à Rotterdam; l'arrondissement du bureau de la Haye-N, sera composé des sous-préfectures de la Haye et de Leyde; l'arrondissement du bureau de Rotterdam sera composé des sous-préfectures de Rotterdam, de Flakkée, de Dordrecht et de Gorcum.

art. 4. Le bureau établi pour le département de l'Issel Supérieur sera placé à Arnhem; celui établi pour le département des Bouches-de-l'Issel sera placé à Zwol; celui établi pour le département de l'Ems-Occidental sera placé à Groningue; celui de l'Ems-Oriental à Aurich et celui du département de la Frise à Leeuwarden-S.

art. 5. Notre ministre des finances est chargé de l'exécution du présent décret ¹⁾.

¹⁾ Gepubliceerd in Mr. C. J. Fortuyn, Verzameling van wetten, besluiten en andere regtsbronnen van Franschen oorsprong III pag. 393.

Besluit van den 26 December 1813, no. 8, houdende bepalingen ter verzekering van het regt van waarborg over de gouden en zilveren werken. (S. no. 18).

Wij Willem enz.

In aanmerking genomen hebbende, dat door het wegvoeren, vernietigen en uit den aard der zaak verder onbruikbaar worden der stempels, tot dusverre gebezigd voor het regt van garantie over de Gouden en Zilveren Werken, niet alleen de invordering van dit door Ons onder de vereenigde regten gecontinueerd middel van belasting, volkomen verhindert, maar ook de daaraan verbondene belangrijke verwerking en debitering van Gouden en Zilveren Werken belemmerd en gestremd wordt.

Wijders gelet op het belang der goede Ingezetenen, dat dezen tak van inlandsche vlijt gehandhaafd worde tegen vreemden invloed en mededinging, en dat er alzoo onmiddellijk eene scheiding behoort te worden daargesteld, tusschen verkenning-teekenen der Hollandsche en die der Fransche Administratiën.

Gehoord het rapport van onzen Commissaris-Generaal tot de Finantiën.

Hebben besloten en besluiten:

- 1 art. 1. De Wetten en Reglementen, laatstelijk in vigueur geweest, omtrent het regt van waarborg over de Gouden en Zilveren Werken, blijven, immers provisioneel, en tot dat daarin nader zal zijn voorzien, in derzelver geheel.
- 2 art. 2. Onze Inspecteur-Generaal van het Muntwezen vervangt, onder het algemeen bestuur van Onzen Commissaris-Generaal tot de zaken der Finantiën, de generale administratie van de Munten te Parijs, met opzigt tot het dadelijk toezicht over de Bureaux van waarborg over Gouden en Zilveren Werken in Nederland.
- 3 art. 3. Onze Commissaris-Generaal tot de Finantiën vervangt insgelijks den Directeur-Général des Droits Réunis, betrekkelijk de te doene uitgaven voor, en het recouvrement der belasting bij de Bureaux van Waarborg in deze Landen.
- 4 art. 4. De bij het tweede artikel der Hollandsche Wet van den 11den Maart 1807 bepaalde, doch sedert door de Fransche titels vervangen ge-

halten voor de Gouden en Zilveren werken, zullen op nieuw worden ingevoerd.

Moetende diensvolgens, vóór dato dezes, de Gouden Werken zijn vervaardigd als volgt:

De eerste gehalte op $\frac{916^{2/3}}{1000}$ duizendste of 22 kar.

De tweede dito op $\frac{833^{1/3}}{1000}$ duizendste of 20 kar.

De derde dito op $\frac{750}{1000}$ duizendste of 18 kar.

En de zilveren Werken

De eerste gehalte op $\frac{934^{1/36}}{1000}$ of 11 penningen 5 grein.

De tweede gehalte op $\frac{833^{1/3}}{1000}$ of 10 penningen.

art. 5. Ter waarborg der gehalten der Gouden en zilveren Werken zullen onder dadelijk toezicht van Onzen Inspecteur-Generaal van het Muntwezen worden vervaardigd de stempels bij de hier bijgevoegde en door ons gearresteerde staat vermeld.

De van buitenlands inkomende Gouden en Zilveren Werken zullen worden voorzien met het teken voor de vreemde voorwerpen bestemd en daartoe bij opgamelde staat mede voorgeschreven.

5 art. 6. Alle Gouden en Zilveren Werken, onvoorzien van bovenbedoelde nieuwe Hollandsche stempels, of welke niet gemerkt zijn, met de bij deze uitdrukkelijk gesupprimeerde Fransche, of bij de vroegere Hollandsche Wet, van den 11 Maart 1807, ingevoerde teekenen, zullen niet mogen voorhanden zijn bij de Koop- of Werklieden, noch op eenige publieke plaatsen toon gespreid, of ter verkoop worden aangeboden, dan na de belasting en stempeling te hebben ondergaan, en zulks op zoodanige straffen, als bij de laatst gevigeerd hebbende Wetten zijn bepaald.

art. 7. Hangende de vervaardiging der bij het 5e articul gearresteerde stempels zullen ten einde dadelijk zoude kunnen worden overgegaan tot den verkoop der in de onderscheiden Banken van Leening, zoogenaamd verstane Gouden en Zilveren Werken, terstond worden vervaardigd twee bijzonderlijk voor de stempeling dier voorwerpen bestemde poncoenen, als een voor het

Goud, verbeeldende een Kleine Roos, en een voor het Zilver zijnde een kleine geslote hand. Onmiddellijk echter na de uitvoering der nieuwe stempels zullen de twee opgemelde poencoenen behoorlijk worden ingetrokken en vernietigd.

- 6 art. 8. De Zilveren Werken, welke alsnog op den tweeden titel der Fransche Wet van den 19de Brumaire zesde jaar (zijnde 9 penningen 14 $\frac{1}{2}$ Grein), en dus beneden de 10 penningen bij het 4e artikel van Ons tegenwoordig Besluit voor de tweede gehalte van het Zilver bepaald, mogen onderhanden zijn, of wel geheel afgewerkt, doch onbelast onder de Werk- of Kooplieden berusten, zullen worden geteekend met den stempel voor de vreemde voorwerpen gedestineerd.

Terwijl overigens alle zoodanige Gouden en Zilveren Werken, welke op hooger gehalten mogen zijn vervaardigd, dan bij het tegenwoordig Besluit zijn voorgeschreven, moeten worden voorzien, met de stempels der meest nabijkomende inferieure gehalten of wel gelijkelijk met die der vreemde voorwerpen, het een of ander ter keuze van den Werkmeester of Koopman.

- 7 art. 9. Zoodanige werken, die, ingevolge het voorgaande artikel, en het op deswegens te kennen gegeven verlangen van den Werkmeester of Koopman, met den stempel der vreemde voorwerpen zouden moeten worden geteekend, zullen binnen den deswegen door Onzen Inspecteur-Generaal van het Muntwezen, naar gelang van locale omstandigheden te bepalen termijn, aan het Bureaux van Waarborg moeten worden gepresenteerd; terwijl na verloop van denzelfden termijn, geene andere werken in Goud of Zilver, zullen vermogen te worden aangenomen en belast, dan die op de door Ons gearresteerde gehalten, zijn vervaardigd.

- 8 art. 10. Ingeval van verschil over het resultaat der bij de Bureaux van Waarborg gedane essays en toetsen zullen partijen, op koste van ongelijk, zich moeten onderwerpen aan de uitspraak van Onzen Inspecteur-Generaal over het Muntwezen alles in conformiteit van het deswege gestatueerd bij art. 58, 59 en 60 der Wet van den 19e Brumaire 6e jaar.

- 9 art. 11. Het essay en de toetsloonen blijven

voor als nog geregeld op den tot nu toe plaats gehad hebbenden voet, met bepaling echter, dat het toetsloon voor het Zilverwerk op den steen gevorderd zal moeten worden volgens het tarief bepaald bij § 32 van het Reglement van 25 Junij 1807, houdende bepalingen op de Hollandsche Wet van 11 Maart deszelven jaars.

- 10 art. 12. Onze Commissaris-Generaal voor de zaken der Finantiën zal zoo spoedig als de aard van dit, zoowel voor de Administratie, als voor de Contribuabelen belangrijk werk, zulks slechts eenigermate gedooft, aan Ons aanbieden het Project van eene volledige Wet op de Gouden en Zilveren werken, geformeerd, zoowel uit hetgeen bij voormalige Hollandsche Wetten en Reglementen deswege gevonden wordt, als uit al hetgeen na rijpen rade, dienstig zal geoordeeld worden daarbij te voegen, om een doelmatig en met 's Lands gewoonten en gebruiken overeenkomend geheel te maken.

- 11 art. 13. Onze Commissaris-Generaal voor de zaken der Finantien, is belast met de executie van het tegenwoordig Besluit, hetwelk zal worden gepubliceerd en geafficheerd alomme, waar zulks gebruikelijk is.

Gedaan in 's Gravenhage, den 26sten December des jaars 1813, en van Onze Regeering het Eerste.

Bij de publicatie in het Staatsblad zijn weggelaten de artikelen 5 en 7. De nummering der artikelen zooals die in Staatsblad voorkomt is voor het kader aangegeven. Artikel 6 is nu onbegrijpelijk. De volledige tekst wordt voor het eerst hier gepubliceerd.

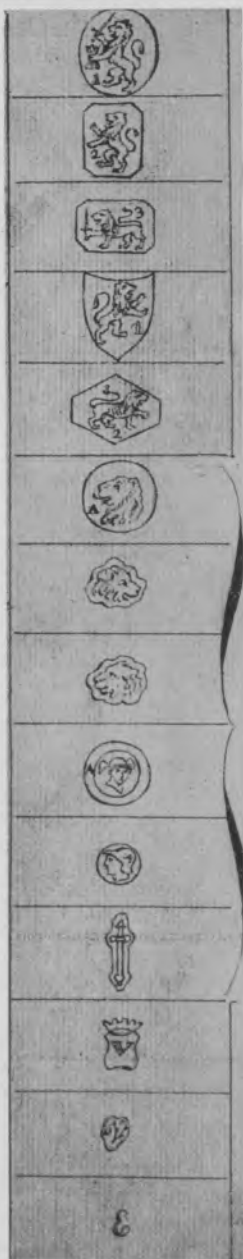
STAAT EN OMSCHRIJVING DER KEUR-
STEMPELS VOOR DE GOUDEN EN ZIL-
VEREN WERKEN VAN 1813 No. 8 ¹⁾

1	1e Goud	(22 karaats) en daarboven: Leeuw ²⁾ met zwaard en de bundel pijlen, links, met de cijfer 1, in ovaal langwerpig.
2	2e „	20 karaats: Leeuw zonder zwaard noch bundel pijlen, links, met de cijfer 2, in langwerpig achtkant.
3	3e „	18 karaats: loopende (er staat staande) ³⁾ leeuw, links, met het zwaard in de opgeheven rechterpoot met de cijfer 3, in liggend achtkant.
4	1e Zilver:	Leeuw ⁴⁾ rechts, met de cijfer 1, in gothisch schild.
5	2e „	Lopende ⁵⁾ leeuw met de linkerpoot opgeheven en de cijfer 2, in liggend zeskant.
6	Waarborgteeken voor het goud, groot:	Leeuwkop met een letter van het alphabet, in rond veld.
7	Waarborgteeken voor het goud, kleine werken met garnituur:	Leeuwkop, rechts met geopende muil. Vorm: uitgesneden.
8	Waarborgteeken voor het goud, kleine werken zonder garnituur:	Leeuwkop, links, met gesloten muil. Vorm: ingesneden.
9	Waarborgteeken voor het zilver, groot:	Mercuriuskop, rechts, in rond veld met dubbele rand ⁶⁾ .
10	Waarborgteeken voor het zilver, middelbaar:	Minervakop, links, in rond veld met enkele rand.
11	Waarborgteeken voor het zilver, klein:	Romeinsch zwaard, vorm uitgesneden.
12	Teeken voor vreemde werken, groot:	Gekroond schild met de letter V. Vorm uitgesneden.
13	Teeken voor vreemde werken, klein:	Gebloemde letter V. Vorm uitgesneden.
14	Jaarletter:	de Letter E vorm ovaal ⁷⁾ . De jaarletter wordt op den Eersten dag van ieder jaar vervangen door een nieuwe letter. De E zal in werking zijn tot en met Ultimo December 1814.

¹⁾ Behoorende bij het Besluit van 26 December 1813.

²⁾ Zonder nadere aanduiding, dus „staande”. ³⁾ Wordt thans „gaande” genoemd, hoewel er tusschen 3 en 5 in de stand der achterpooten een klein verschil is. ⁴⁾ Dit is een verdiepte rand om het vlak, waarop de voorstelling. Dit teeken is ingetrokken. No. 10 heet nu groote waarborg. ⁵⁾ De latere letters uitgesneden.

AFBEELDINGEN VAN DE MERKEN
BEHOORENDE BIJ HET BESLUIT VAN
26 DECEMBER 1813, No. 8¹⁾

¹⁾ Berust op het kantoor van waarborg te 's Gravenhage. Ingekomen stukken 1814 No. 12.

Missive van den Inspecteur-generaal van het Muntwezen van 21 Januari 1814.

waarbij voor het kantoor Amsterdam de intermédiaire teekens roos en hand worden ingetrokken, omdat dat kantoor de definitieve merken bedoeld bij bovenstaand Besluit van 26 December 1813 heeft ontvangen.

Missive van den Inspecteur generaal van het Muntwezen van 26 Januari 1814.

waarbij wordt voorgeschreven, dat — gezien een extract van het décret van 17 nivôse an VI, voorzoover daarbij is bepaald de vorm der te bezigen meestertekens zijnde een langwerpige ruit (losange) — alle nieuw te vervaardigen meester-teekens van nu af aan zullen moeten bestaan uit een zuiver vierkant, terwijl de grootte der meester-teekenen moet worden berekend naar het soort van werk, dat daarmee moet worden voorzien.

Generale dienst-ordre voor de onderscheiden bureaux van waarborg der gouden en zilveren werken in Nederland van den Inspecteur Generaal van het Muntwezen der Vereenigde Nederlanden van 1 Februari 1814.

art. 1. enz.

art. 39. Zijn Koninklijke Hoogheid bij besluit van den 26 December 1813 bepaald hebbende dat de groote en middelbare waarborgteekenen voor het goud en zilver een bijzondere letter zouden voeren, waardoor dadelijk kan worden nagegaan in welk Bureau een daarmede gemerkt stuk is geëssayeerd, belast en gemerkt, zoo is daartoe gearresteerd

voor het bureau	Amsterdam	de letter	A
" "	Utrecht	" "	B
" "	's Gravenhage	" "	C
" "	Rotterdam	" "	D
" "	Groningen	" "	E
" "	Leeuwarden	" "	F
" "	Zwolle	" "	G ¹⁾
" "	Arnhem	" "	H
" "	Breda	" "	I ²⁾
" "	's Hertogenbosch	" "	K

¹⁾ Opgeheven 1874. ²⁾ opgeheven 1878.

Missive van den Inspecteur Generaal van het Muntwezen van 22 Februari 1814 aan controleurs van den waarborg met een plaat.

Het zal u gebleken zijn, dat naar aanleiding van het bepaalde bij het 5e artikel van het Besluit van Zijne Koninklijke Hoogheid onzen geëerbiedigden Soeverein in dato den 26sten December 1813, alle met de bij de wet van den 11den Maart 1807 ingevoerde Hollandsche tekenen voorzien gouden en zilveren werken, vrij zijn van de betaling der gewone belasting.

Ik heb diensvolgens vermeend U hiernevens te moeten doen toekomen:

1. een notitie ¹⁾ der merken door den toenmalige Minister van Finantien bij besluit van den 5 Juni 1807, no. 28 van de respectieve keurkamers ten gebruike voorgeschreven.

2. een kopere plaat ²⁾ waarop zoo wel de evengenoemde merken der 42 onderscheidene keurkamers, als de jaarletters, gehalten-, herkeurings- en andere tekenen zijn ingeslagen.

3. een ophelderende memorie tot alle voorgeschreven stempels betrekkelijk.

enz.

Memorie opzichtsens de stempels bij de Nederlandsche wet van den 11 Maart 1807 voor de gouden en zilveren werken ingevoerd.

De werken zoo in goud als zilver werden in dien tijd evenals thans nu weder getekend

1e merk keurkamer van het ressort

2e „ gehalte

3e „ jaarletter

4e „ werkmeester.

Zoodanige werken welker kleinheid of subtiliteit niet toelaat om deze merken gezamenlijk te bevatten werden met twee afzonderlijke merken voorzien, de eene aanwijzing doende van de gehalte door de cijferletter 1, 2 en 3, de andere zijnde de jaarletter der keurkamer ²⁾.

De cijferletter 1 moest de hoogste

„ „ 2 de volgende en

„ „ 3 de minste gehalte aantoonen,

¹⁾ E. Voet Jr. Merken van Friesche goud- en zilvermeden. 's Gravenhage, Mart. Nijhoff, 1932, blz. 221. ²⁾ Zie Inleiding. Zie ook bladz. 6 en 7.

zoodat de laatste alleen voor het goud van 18 karaat gebezigd werd.

De merken der keurkamers, 42 in getal, worden bij confrontatie der voor dezelfde geplaatste opvolgende nummers gevonden, zoo wel op nevensgaande gedrukte staat als op de plaat.

De keurkamer van Schoonhoven is echter door den Minister van Finantien naderhand gesupprimeerd, en de werkmeesteren en kooplieden van dat ressort waren verplicht hunne goederen ter keurkamer te Utrecht ter belasting in keuring aan te bieden.

De tekens der onderscheidene gehalten waren als volgt:

Voor het goud van 22 karaat en daarboven
de cijfer 22

Voor het goud van 20 karaat en daarboven
de cijfer XX

Voor het goud van 18 karaat en daarboven
de cijfer 18

Voor het zilver van 11 penningen en 5 grein, de zoogenaamde groote keur, een koningskroon; voor 't zilver van 10 penningen, of kleine keur,
de cijfer 10.

De tekenen der 5 opgemelde gehalten worden op de kopere plaat gevonden onder de nummers 43, 44, 45, 46 en 47.

De kleine tekenen voor de werken onder § 2 bedoeld vinden zich achtereenvolgens onder de nummers 48, 49 en 50.

De jaarletter a was in werking sedert de invoering der wet 1807 tot en met ult^o December 1808 ¹⁾.

De jaarletter b gedurende het jaar 1809.

" " c " " " 1810.

" " d " " " 1811 zoomede de twee eerste maanden van 1812, na ²⁾ verloop van welke tijd de fransche wetten op het recht van garantie zijn in werking gesteld.

De kleine jaarletter wordt beneffens den groten van dat soort gevonden. Zie de nummers 51, 52.

De merken der werkmeesters wierden door hen zelve in verschillende vorm vervaardigd.

¹⁾ Onjuist! Zie Haarlemsche goud- en zilversmeden enz. blz. 190-'92. ²⁾ Zie blz. 24.

PLAAT BEHOOREND BIJ DE MISSIVE
VAN 22 FEBRUARI 1814

Nota bij de Memorie, waaraan de tusschen 1807-'12 gebruikte merken zijn ontleend: De geschreven nummers bij yder der bovenstaande merken gesteld, correspondeeren met die, welke bij de kopere plaat op den 22sten febr. 1814 aan de onderscheidene Bureaux van Waarborg gezonden, zijn gesteld. No. 57 niet ontmoet. Zie Voet, Haarlemsche goud- en zilversmeden en hunne merken, De Erven F. Bohn Haarlem 1928, blz. 191-2. Zie ook bladz. 6 en 7.

De gekroonde letter O (zie no. 55 der kopere plaat) was een stempel, waarmede bij de invoering der meergemelde wet van 11 Maart 1807 alle reeds gekeurde gouden en zilveren werken moesten worden herkeurd; de termijn daartoe bepaald verschenen zijnde wierden alle zoodanige, welke zulks niet waren, opnieuw subject aan de voldoening der belasting. Dezelve daarna betaald zijnde, werd ten blijke daarvan op de gouden en zilveren werken de gekroonde B gesteld, welke op de kopere plaat achter no. 56 is geslage.

Met den stempel der gekroonde V eindelijk voorkomende bij no. 57 der kopere plaat, wierden de vreemde van buiten ingekomen gouden en zilveren werken voorzien, zonder dat nogthans uit die stempeling noch ook uit die met de gekroonde O en B immer eenige gevolgtrekking ter zake van de gehalte konde worden getrokken.

Koninklijk Besluit van 23 Februari 1814¹⁾

Wij Willem enz.

Gehoord enz.

En in aanmerking nemende, dat de intermediaire stempels, verbeeldende een roos voor de gouden, en een gesloten hand voor de zilveren werken, en welke bij Ons besluit van den 26 Dec. 1813, Stbl. no. 18 zijn geordonneerd tot momentaneel gerief der onderscheidene beleenbanken, hier te lande, alsnu zullen worden vervangen door de effectieve 's lands keur-stempels, bij Ons besluit van denzelfden dag gecreëerd, en welke bij alle de bureaux van waarborg der gouden en zilveren werken, alsnu aanwezig zijn.

Hebben besloten en besluiten

art. 1. Binnen zes weken, te rekenen van de dagteekening van dit Ons besluit zullen alle de gouden en zilveren werken uit de beleenbanken afkomstig, en met voorschrevene stempels voorzien, voor zooverre die weinige voorwerpen niet reeds mogten zijn in onbruik geraakt, of tot de smeltkroes bestemd, aan de bureaux van waarborg, alwaar dezelve zijn geregistreerd en gemerkt, kunnen worden gepresenteerd, om met de gewone

¹⁾ Staatsset, 1814, no. 47. Zie Bijvoegsel tot het Staatsblad, dl. I, stuk 1, bladz. 82.

Landstempels, voor de vreemde voorwerpen verordend, te worden overgeteekend.

art. 2. Deze overteekening zal geschieden zonder eenige kosten, hoe ook genaamd.

art. 3. Na verloop echter van den termijn, bij het eerste art. van dit Ons besluit bepaald, zullen alle zoodanige werken, welke met meergemelde intermediaire stempels zijn voorzien, onderworpen worden aan de betaling der gewone belasting op de gouden en zilveren werken.

art. 4. Onze commissaris generaal tot de zaken der finantien is belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit enz.

Wet van 11 Julij 1814, S. 78, houdende instructie van het college van raden en generaalmeeesters der munt.

art. 31. De wetten en reglementen omtrent het regt van waarborg over de gouden en zilveren werken, zoodanig als die laatstelijk in deze landen zijn geïntroduceerd geworden en in den jare 1813 hebben bestaan, bij Ons Besluit van den 26 December 1813 provisioneel en tot nadere voorziening, onder de daarbij bepaalde exceptiën, gecontinueerd geworden zijnde, zijn raden en generaalmeeesters verplicht aan derzelver stipte observantie en naleving de hand te houden, en alle overtreders enz.

art. 32. Opdracht aan raden tot het samenstellen van een algemeene wet.

Missive van den Inspecteur Generaal van 16 Juni 1814, waarbij wordt medegedeeld, dat te Middelburg een waarborgkantoor is opgericht, dat zal voeren de letter L.

*Décret royal du 14 Septembre 1814*¹⁾. Guillaume par la Grâce de Dieu, Prince d'Orange Nassau, Prince Souverain des Provinces Unies des Pays Bas etc. etc. etc.

Considérant qu'il est de l'Intérêt le plus pressant, de faire cesser au plutôt le sursis des Loix et réglemens concernant la garantie des matières d'Or et d'argent, lequel doit inévitablement entraîner la stagnation totale de cette branche importante du commerce.

Considérant que l'intérêt des habitans de la Belgique n'exige pas moins impérieusement, que par le rétablissement immédiat de Loix et institutions sur la dite partie, ils soient mis à l'abri des fraudes auxquelles ils sont exposés à défaut de garantie publique.

Considérant, que pour maintenir et assurer la dite branche d'émulation et d'industrie nationale, contre toute influence et concurrence étrangère, il importe d'établir une distinction immédiate entre les poinçons de la Belgique et ceux des administrations antérieures et voisines.

Considérant enfin que les intérêts du public peuvent et doivent s'allier à ceux du Trésor, au moyen d'une imposition modique qui ne couvre pas seulement les frais, mais puisse servir encore à l'entretien des diverses parties du service public.

Sur le Rapport de Notre Conseiller d'Etat commissaire Général des Finances

Avons arrêté et arrêtons ce qui suit:

Art. 1

Les loix et reglemens dernièrement introduits, concernant la garantie des matières d'Or et d'Argent, continueront provisoirement d'être observés; et ce jusqu'à ce qu'il aura été ultérieurement statué sur ce sujet.

Art. 2

Un Inspecteur des Bureaux de garantie, qui sera nommé par Nous et placé sous les ordres immédiats de Notre Commissaire Général des Fi-

¹⁾ Naar fotogram van origineel in het Rijksarchief te 's Gravenhage.

nances, sera chargé de la surveillance directe des Bureaux de garantie des matières et ouvrages d'Or et d'Argent dans les Provinces de la Belgique.

Art. 3

Notre Commissaire Général des Finances aura également dans ses attributions tout ce qui est relatif aux dépenses de la garantie et au recouvrement des droits à percevoir.

Art. 4

Afin que, par le haussement de quelques uns des titres des ouvrages d'Or et d'Argent jusqu'ici en usage dans la Belgique et leur fixation au niveau de ceux des puissances voisines, le commerce d'Or et d'argent en ces contrées ne soit non seulement, pour le présent, relevé de l'Etat de décadence dans lequel il était déchu, mais encore, pour l'avenir, mis à l'abri contre toute concurrence étrangère, voulons et ordonnons qu'à dater de la présente, tous les ouvrages d'or, de nouvelle fabrication, soient à l'un des titres indiqués ci-après; savoir:

Le premier titre, de $916\frac{2}{3}$ millièmes, ou 22 karats.

Le second titre de $833\frac{1}{4}$ millièmes, ou 20 karats.

Le troisième titre de 750 millièmes, ou 18 karats.

Et pour les ouvrages d'argent de nouvelle fabrication:

Le premier titre de $934\frac{1}{36}$ millièmes ou 11 deniers 5 grains.

Le second titre de $833\frac{1}{4}$ millièmes ou 10 deniers.

La tolérance demeure fixée, pour l'or, à 3 millièmes (environ 1 grain) et pour l'argent, à 5 millièmes (environ $1\frac{1}{2}$ grain).

Art. 5

Pour garantir le titre des ouvrages d'Or et d'argent, seront au plutôt fabriqués sous la surveillance de Notre Commissaire Général des Finances, les poinçons portés sur l'Etat annexé à la présente.

Les ouvrages venant de l'Etranger seront marqués du poinçon destiné pour les ouvrages étrangers, lequel est pareillement porté sur le dit Etat.

Art. 6

Les ouvrages d'Or et d'Argent qui ne seraient pas revêtus des nouveaux poinçons susmentionnés, ou qui n'auraient pas été antérieurement marqués des poinçons français, expressement supprimés et abolis par le présent arrêté, ne pourront se trouver chez les marchands et fabriquans, ni être exposés dans un endroit public ou présenté en vente, avant d'avoir été, aux termes de la loi, soumis à l'acquittement du droit et à la marque; et ce, sous les peines portées par les Loix dernièrement en vigueur.

Art. 7

Avant de passer à la Fabrication des autres poinçons, introduits par l'art. 5 ci-dessus, les graveurs employés à cette fin, s'occuperont de la confection d'un nombre suffisant de poinçons, destinés par le présent arrêté pour les ouvrages étrangers; les quels seront immédiatement distribués aux différens Bureaux, pour être employés à marquer les objets diposés aux Mont de Piété, et dont le terme serait échu: — et ce, afin que la vente des dits objets ne soit point retardée ni les opérations des dits établissemens entravées.

Art. 8

Les ouvrages d'argent, soit en cours de fabrication, soit achevées durant le chômage des Bureaux de garantie, et qui pourraient se trouver encore au second titre de la loi du 19 Brumaire an 6, (800 millièmes ou 9 deniers $14\frac{1}{2}$ grains) inférieur à celui établi par le présent arrêté, pourront pendant un délai de deux mois à compter de la date de la présente, être revêtus des poinçons destinés pour les ouvrages étrangers.

Le dit terme échu, tout ouvrage d'or et d'argent reconnu pour être, inférieur au plus bas des titres légaux, devront être brisés sans nulle considération.

Art. 9

Les ouvrages d'or et d'argent, fabriqués à un titre supérieur à ceux introduits par le présent arrêté, devront, conformément à l'art. 56 de la Loi du 19 Brumaire an 6, être marqués au titre légal immédiatement inférieur à celui trouvé par l'essai.

Pourront également les dits objets, si le fabricant ou marchand le préfère, être revêtus des poinçons destinés pour les objets étrangers.

Art. 10

En cas de contestations sur le résultat des Essais, au touchau ou à la coupelle, les parties seront tenues de s'en remettre à la décision de l'Inspecteur des Bureaux de garantie, lequel, d'après la connaissance qu'il aura de la capacité et de la probité des différens essayeurs, fera faire un nouvel essai des Objets en litige à tel Bureau qu'il jugera le plus convenable à cette fin. Les frais d'essai et de transport seront à la charge de celui qui aura été reconnu en défaut; le tout conformément aux dispositions des Art: 58, 59 et 60 de la Loi du 19 Brumaire an 6, et aux altérations établies par l'article 2 du présent arrêté.

Art. 11

Le prix des essais d'or et d'argent, soit au touchau ou à la coupelle demeure fixé au même taux que par le passé; à l'exception toute fois des essais d'or et d'argent par le pierre de touche, lesquels seront perçus d'après le tarif suivant.

Argent, premier titre

Pièces pesant au delà de 120 grammes, 1 centime pour chaque 30 grammes. Cuillières, fourchettes et autres pièces au dessous de 120 grammes, 5 centimes la pièce.

Argent, second titre

Au dessous de 120 grammes, la pièce 4 centimes.

Déz, boutons et autres objets se vendant par douzaines, et ensemble n'excédant pas le poids de 120 grammes, 10 centimes par douzaine.

Les ouvrages qui se vendent par paires, ne sont comptés que pour une pièce.

Art. 12

Notre conseiller d'Etat, Commissaire général des Finances est chargé de l'exécution du présent arrêté, qui sera inséré au Journal officiel.

Fait à Bruges, le 14 Septembre 1814.

MERKEN VAN DE ZUIDELIJKE PROVINCIEËN
OP SCHIJF BEHOOREND BIJ HET K.B. v.
14-9-1814 ¹⁾

	Goud 1e gehalte.
	Goud 2e gehalte.
	Goud 3e gehalte.
	Waarborgteeken voor goud.
	met „aanhangel”.
	Waarborgteeken voor goud zonder aanhangsel.
	Zilver 1e gehalte.
	Zilver 2e gehalte.
	Waarborgteeken voor zilver.
	Zilver klein werk.
	Groot vreemd werk.
	Klein vreemd werk.
	Argent de Bavière. Hieronder verstond men over het algemeen Duitsch zilver van laag gehalte.

¹⁾ Aanwezig op het kantoor van waarborg te 's Gravenhage, 6 cM. middellijn.

Décret Royal du 22 Novembre 1814 ¹⁾

Nous Guillaume, par la grace de Dieu, Prince d'Orange-Nassau, Prince Souverain des Provinces Unies des Pays-Bas, etc. etc. etc.

Vû l'article 23 de la loi du 19 Brumaire an VI, confirmé par l'art. 5 de notre arrêté du 14 7 bre 1814, No. 259, et portant que les ouvrages d'or et d'argent venant de l'étranger, seront assujettis à être marqués du poinçon destiné pour cette fin, et à payer des droits égaux à ceux qui sont perçus pour les ouvrages d'or et d'argent fabriqués dans la Belgique:

Voulant assurer l'exécution de ces dispositions,
Sur le rapport de Notre conseiller d'état,
Commissaire Général des finances:

Avons arrêté et arrêtons:

art. 1

Les ouvrages d'or et d'argent venant de l'étranger, et importés dans la Belgique, après la date du 1er Xbre prochain, seront plombés par les employés du premier bureau de douanes, qui se trouvera sur le passage de l'importation, et auquel les dits objets devront en conséquence être déclarés et présentés.

Les bureaux par lesquels il sera permis de faire entrer et sortir des ouvrages d'or et d'argent, seront ceux par lesquels on peut importer et exporter en transit.

art. 2

Les marchands, leur agens, ou tous autres individus chargés de faire la déclaration des ouvrages d'or et d'argent importés, seront tenus d'accompagner la dite déclaration d'un état ou inventaire exact, en double, de la nature, du nombre et du poids des dits ouvrages, et ayant grand soin, sur-tout de ne point confondre les objets d'or avec ceux d'argent, lesquels devront être séparément spécifiés.

Un exemplaire de cet état restera déposé au bureau des douanes: l'autre sera expédié conjointement avec les marchandises plombés, au bu-

¹⁾ Naar fotogram van origineel in Rijks-archief te 's Gravenhage.

reau de garantie, que le propriétaire indiquera pour cette fin, aux termes de l'article 4 ci-après.

art. 3

Faute par les marchands ou leurs agens d'accompagner leurs envois d'argenterie ou d'orfèvrerie de l'état ou inventaire susdit, les ouvrages demeureront à leurs frais et risques, déposés au bureau des douanes: et ce jusqu'à ce que la formalité prescrite aura été remplie.

art. 4

Lorsque dans l'endroit par où se fait l'importation, et où par conséquent, la déclaration doit avoir lieu, il se trouve un bureau de garantie, les marchands ou leurs agens seront dispensés de l'obligation qui leur est imposée par l'article précédent, relativement à la remise d'un état ou inventaire; pourvu toutefois, qu'aussitôt après avoir été plombés, et en présence des employés des douanes les ouvrages importés soient remis entre les mains des fonctionnaires de la garantie susmentionnés, pour y être assujettis à toutes les dispositions de la loi.

art. 5

Aussitôt que les ouvrages auront été plombés, et que l'inventaire en aura été remis, et le droit d'importation acquitté, les marchands, leurs agens, ou tous autres individus, chargés de la déclaration susmentionnée, recouvreront la libre disposition de leurs marchandises, moyennant un cautionnement, qu'ils fourniront à la régie des douanes, jusqu'à concurrence du triple de l'imposition de la garantie due, et en désignant en outre, le Bureau auquel ils se proposent de faire contrôler les objets importés.

art. 6

Les marchands ou autres intéressés seront tenus de rapporter dans le délai de six semaines, à compter du Jour où la caution aura été fournie, au bureau des douanes où les ouvrages d'or et d'argent auront été plombés à leur entrée, un certificat du Bureau de garantie désigné, qui constatera, qu'à l'ouverture de la caisse ou du ballot contenant les ouvrages importés, les plombs ont été reconnus intacts, et les objets conformes à

l'état ou inventaire qui aura du les accompagner, aux termes de l'art. 2 ci-dessus.

art. 7

Faute de remplir les dispositions énoncées dans l'art. précédent, ou bien la déclaration faite au bureau des douanes étant reconnue fausse, la caution susmentionnée, ainsi que les frais, seront exigibles et exigés sans nul délai, et ce indépendamment des autres pour suites judiciaires auxquelles la fraude commise pourrait donner lieu.

art. 8

Bien que les ouvrages d'or et d'argent importés et plombés seront arrivés et auront été ouverts au bureau de garantie désigné, les propriétaires et leurs agens n'en conserveront pas moins le droit de les faire briser et dénaturer, s'ils le jugeaient convenable.

Ce Cas venant à se présenter, il en sera aussitôt délivré au propriétaire un certificat sur la production duquel, la caution donnée sera rayée à l'instant.

art. 9

Les dispositions ci-dessus énoncées seront les mêmes pour le transit des ouvrages d'or et d'argent par la Belgique, à la différence près qu'au lieu de rapporter dans le délai de six semaines, le certificat du bureau de garantie, requis par l'art. 6 ci-dessus, les marchands ou leurs agens, seront tenus de représenter dans le délai usité pour le transit indiqué dans l'acquit, au bureau des douanes d'entrée, un certificat de celui de sortie, qui constatera que réellement la caisse ou le ballot plombé mentionné et signalé sur l'état d'envoi, aura été exporté au delà des frontières de la Belgique, et ce, sous les mêmes peines, portées par l'art. 7 ci-dessus.

art. 10

Notre Conseiller d'Etat, commissaire Général des finances est chargé de l'exécution du présent arrêté qui sera inséré au Journal Officiel.

fait à La Haye le 22 Novembre 1814

Wet rakende den opheve der belasting op de gouden en zilveren werken. Gearresteerd bij Besluit van 10 Maart 1815, no. 143, S. 25.

art. 1. Voor werken op of na 1 Juni 1815 van buitens lands aangebracht.

art. 4. Moeten worden gebracht naar Amsterdam, Arnhem, Breda, 's Gravenhage, Groningen, 's Hertogenbosch, Leeuwarden, Middelburg, Rotterdam, Utrecht en Zwolle.

Daar ook kantoren van den waarborg gevestigd.

art. 9. Alle van buiten ingevoerde werken zullen worden voorzien van de daartoe bij het Besluit van 26 December 1813 vastgestelde 's lands groote of kleine stempel V, zonder dat uit deze stempeling eenige gevolgtrekking terzake van gehalte zal kunnen plaats hebben.

art. 20. Geen vreemde werken, welke niet sedert het daarstellen der wet van 11 Maart 1807 met de successievelijk daartoe verordende stempels zijn voorzien, zullen mogen voorhanden zijn bij koop- of werklieden.

Wet van 25 Mei 1816, S. 24, bepalende een herkeuring in de noordelijke provinciën.

art. 1. Herkeuring voor na te melden gouden en zilverwerken met den grooten of kleinen stempel V, bedoeld bij besluit van 26 December 1813.

art. 2. Herkeuring zal zich bepalen tot die gouden en zilveren werken welke worden bevonden te zijn voorzien met de echte afdruksels der keurstempels voor de noordelijke provinciën, daargesteld bij de wet van 11 Maart 1807, zoo mede van die, welke onder het fransch bestuur zijn in werking geweest.

Besluit van 6 Februari 1817, S. 12, houdende bepalingen ter voorkoming van de misleidingen waaraan de ingezetenen der zuidelijke provinciën door het invoeren van vreemde gouden en zilveren werken zijn blootgesteld.

art. 1. De merken, waarvan achtervolgens art. 5 van het Besluit van 14 September 1814 moeten worden voorzien, de van buiten 's lands in de zuidelijke provinciën des rijks ingevoerde gou-

den en zilveren werken, zullen op geene dier voorwerpen mogen gesteld worden, tenzij dezelve zijn vervaardigd overeenkomstig de wetten van het land, waar dezelve gefabriceerd zijn, en tenzij dezelve zijn voorzien van de merken, keuren of andere teekenen, die aldaar gebruikt worden.

art. 2. Alle zoodanige vreemde gouden en zilveren werken, die hieraan niet voldoen zullen worden verbroken.

Invoerder mag die werken binnen twee maanden weer uitvoeren.

art. 4. Bepalingen van het Besluit van 22 November 1814, no. 651 blijven van kracht voorzoover daaraan hierbij niet uitdrukkelijk is gederogerd.

Besluit van 4 Juni 1817, S. 24.

art. 1. De stempel bij het Besluit van 14 September 1814, no. 259 voor de zuidelijke provinciën tot het merken van de kleine van buiten 's lands inkomende gouden en zilveren werken bepaald, wordt ingetrokken.

art. 2. Binnen 6 weken kunnen alle hiermee gestempelde werken worden herkeurd.

art. 5. Tot het bewerkstelligen van deze herkeuring zal gebezigd worden de kleine stempel in de noordelijke provinciën, tengevolge van het Besluit van 26 December 1813 voor vreemde gouden en zilveren werken in gebruik, zijnde de letter V (v) ¹⁾.

Wet van 19 Mei 1819, S. 31 nopens de zamenstelling van het kollegie van raden en generaalmeeesteren der munt enz.

art. 1. Samenstelling van het Kollege van raden en generaalmeeesteren der munt ²⁾.

art. 14. Het toezicht over den handel in gouden en zilveren werken, de waarborg over die werken, behoort tot hun werkzaamheden.

art. 18. De beslissing der kwestieën over allooi enz. behoort uitsluitend aan het kollege.

¹⁾ Verduidelijking van mij. ²⁾ Deze stempel wordt dus een algemeene stempel voor het geheele rijk.

Kon. Besluit van 23 Juni 1824, S. 41.

Toepassing op de kantoren van den waarborg van Besluit van 27 April 1824, S. 30 ten opzichte van de territoriale verdeeling voor het justitieele.

Kon. Besluit van 12 Mei 1826, S. 41.

Betreft de bedoeling der wet van 19 Mei 1819. S. 31 nopens de beslissing der kwestieën over allooi.

Kon. Besluit van 18 November 1830, S. 77 houdende nadere bepalingen omtrent de keurteekenen van gouden en zilveren werken.

Bijzonder teeken (niet genoemd) ter bepaling van het kollege van raden, ingevoerd voor werken afkomstig uit de zich in opstand bevindende gewesten, aldaar uit andere landen ingevoerd en van de in die gewesten gebruikelijke kenteekenen voorzien. Worden gelijkgesteld met de buiten 's lands vervaardigde en worden van bovenbedoeld kenteeken voorzien.

Kon. Besluit van 11 Mei 1831, S. 13.

art. 1. Kleine V bij Besluit van 26 December 1813, S. 18 voor de noordelijke provinciën en bij Besluit van 4 Juni 1817, S. 24 voor het heele rijk vastgesteld, wordt ingetrokken.

art. 2. Vervangen door een stempel voorstellende den kop van een wild zwijn in twee grootten, middelmatig en klein.

art. 3. Met den grooten stempel bevattende de gekroonde V bedoeld bij Besluit van 26 December 1813 en sedert uitsluitend in de noordelijke provinciën gebruikt, alsmede met de middelmatige en kleine stempels, bedoeld bij art. 2, zullen naar gelang van soort en omvang der stukken worden gestempeld alle van buiten ingevoerde vreemde gouden en zilveren werken en zakuurwerken; voorts alle zoodanige voorwerpen van vroegere tijden en fabrikaadje, die een gelijke stempeling als deze vereischen, en eindelijk alle gouden en zilveren werken en zakuurwerken bedoeld bij Besluit van 18 November 1830, S. 77.

Kon. Besluit van 29 April 1837, S. 17.

Binnen de stad Schoonhoven zal een kantoor van waarborg worden opgericht. Kenmerk letter M.

Kon. Besluit van 25 Januari 1842, S. 4.

art. 1. De stempels bij Besluit van 14 September 1814, no. 259 voor de keurmerking der gouden en zilveren werken in de toenmalige belgische provinciën ingevoerd en waarvan tot dusver in het Hertogdom Limburg nog voortdurend gebruik wordt gemaakt, worden ingetrokken en vernietigd.

Worden vervangen door de stempels voorgeschreven bij de besluiten van 26 December 1813, S. 18 en 11 Mei 1831, S. 13.

art. 2. Kostelooze herkeuring met merk voorgeschreven bij K.B. van 11 Mei 1831.

Wet van 18 September 1852, S. 178. Omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken.

art. 1. Vier gehalten voor goud: 916, 833, 750 en 583 duizendsten; twee voor zilver: 934 en 833 duizendsten.

art. 4. Werken van lager gehalte zijn van den waarborg uitgesloten en worden tot op de grens bij art. 6 gesteld alleen gestempeld ten bewijze dat de belasting voldaan is.

art. 6. Werken wier gehalte beneden de 250 duizendste blijft worden niet als gouden of zilveren werken aangemerkt.

art. 10. Rijksstempelmerken:

1°. gehalte merk.

2°. merk tot aanwijzing waarborgkantoor.

3°. jaarletter-merk.

4°. merk voor de kleine goudwerken uit één enkel stuk, of wel uit meerdere, voor afzonderlijke stempeling vatbare stukken bestaande.

5°. merk voor kleine goudwerken, voorzien van aanhangselen, welke geen afzonderlijke stempeling toelaten.

6°. merk voor de kleine zilverwerken.

7°. merk voor de werken, die aan geen der bij art. 1 vermelde gehalten voldoen.

8°. merk voor oude goud- en zilverwerken in den handel terugkeerend en gestempeld met vroeger gangbare keurteekenen.

9°. merk voor de vreemde werken.

10°. merk voor werken, welke onder genot

van teruggaaf der daarvan betaalde rechten worden uitgevoerd.

art. 13 Elk werkmeester is verplicht alle uit zijn werkplaats voortkomende gouden en zilveren werken met een afslag te merken van een eigen stempel, waarvan hij zich te dien einde voorzien moet, en welke de aanvangletters van zijnen naam benevens een bijzonder, met goedvinden der ambtenaren van den waarborg door hem gekozen onderscheidings-teeken vertoonen moet.

Kon. Besluit van 25 September 1852, S. 181.

Bovenbedoelde wet treedt in werking op 1 Januari 1853.

Kon. Besluit van 4 December 1852, S. 204 omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken.

Art. 5. Gehalte stempels.

Goud.

1°. Klimmende leeuw, links gekeerd, met den pijlbundel in den linker en het zwaard in den rechter klaauw, alsmede met de cijferletter 1.

Vorm, ovaal.

2°. Klimmende leeuw aan den voorgaanden gelijk, doch zonder zwaard en pijlen, en met de cijferletter 2. Vorm, een langwerpig regtstandig achtkant.

3°. Loopende leeuw, in dezelfde rigting als de beide eerstgenoemden, met opgeheven zwaard in den regter klaauw en de cijfer letter 3. Vorm, een langwerpig liggend achtkant.

4°. Eikenblad. Vorm, een ovaal veld. Werken van lager gehalte zijn van den waarborg uitgesloten tot op de grens in art. 6 der wet van 18 Sept. 1852, S. 178 gesteld alleen gestempeld ten bewijze dat de belasting voldaan is.

Zilver.

1°. Klimmende leeuw, regts gekeerd met de cijferletter 1. Vorm, een gothisch schild.

2°. Loopende leeuw, in gelijke rigting, met de cijferletter 2. Vorm, een liggend langwerpig zeskant.

Waarborgsstempels.

Goud.

Groote; leeuwenkop, links gekeerd en getongd, met één der letteren van het alphabet aan de voorzijde. Vorm, een rond schild.

Kleine(werken met aanhangselen); leeuwenkopje,

regtsgekeerd met open muil. Vorm, uitgesneden.

Kleine (werken zonder aanhangselen) leeuwenkopje in omgekeerde rigting met gesloten muil. Vorm, uitgesneden.

Zilver.

Groote, Minervakop links gekeerd, met een letter van het alphabet op den helm. Vorm, een rond schild met dubbelen rand.

Kleine, romeinsch zwaard. Vorm, uitgesneden. Stempel voor het ongewaarborgde gehalte.

Goud en Zilver.

Letter S. in verschillende grootte. Vorm: uitgesneden.

Stempel voor oude werken in den handel terugkeerend.

Goud en zilver.

Een bijl. Vorm, uitgesneden.

Stempel voor werken ten uitvoer bestemd.

Goud en zilver.

Een sleutel. Vorm, uitgesneden.

Stempel voor vreemde werken.

Goud en zilver.

Groot, gekroond schild met de letter V. Vorm, uitgesneden.

Klein, zwijnskopje, regtsgekeerd. Vorm, uitgesneden.

art. 6. Het merk tot aanwijzing van het kantoor van den waarborg, waar de stempeling is geschied, bestaat uit een letter gevoegd in de in het vorige artikel beschreven leeuwen- of Minervakop en wel voor het kantoor Amsterdam A, Utrecht B, 's Gravenhage C, Rotterdam D, Groningen E, Leeuwarden F, Zwolle G ¹⁾, Arnhem H, Breda I ²⁾, 's Hertogenbosch K, Middelburg L ³⁾, Schoonhoven M, Maastricht N, Roermond O ⁴⁾, Alkmaar P.

Kon. Besluit van 30 Maart 1859, S. 16.

Stempel voor ongewaarborgd gehalte: S (vastgesteld K. B. 4 Dec. 1852, S. 204) wordt ingetrokken.

Voor werken van nederlandschen oorsprong, waarvoor de gehalte niet wordt gewaarborgd, ten bewijze dat de belasting is voldaan, wordt vastgesteld:

Goud en zilver.

Dolfijn met opgeheven staart, in verschillende grootte.

Vorm, uitgesneden.

In werking 1 Augustus 1859.

¹⁾ Opgeheven 1878. ²⁾ Opgeheven 1874. ³⁾ Opgeheven 1888.

⁴⁾ Opgeheven 1868.

Kon. Besluit van 2 April 1864, S. 16.

Nadere vaststelling der stempels. In werking

1 Januari 1865.

Gehaltmerk.

Goud.

1°. Klimmende leeuw, links gekeerd met een pijlbundel in den linker en een zwaard in den regterklaauw, en cijfer 1 aan de voorzijde. Vorm: ovaal veld.

2°. Klimmende leeuw, links gekeerd, met cijfer 2 aan de voorzijde. Vorm: langwerpig regtstandig vierkant, met afgesneden hoeken.

3°. Loopende leeuw, links gekeerd met opgeheven zwaard in den regterklaauw, en cijfer 3 aan de achterzijde. Vorm: langwerpig liggend vierkant, met afgesneden hoeken.

4°. Eikenblad. Vorm: ovaal veld.

Zilver.

1°. Klimmende leeuw, regts gekeerd, met cijfer 1 aan de voorzijde. Vorm: gothisch schild.

2°. Loopende leeuw, regts gekeerd, met cijfer 2 aan de benedenzijde. Vorm: Langwerpig liggend zeskant.

Waarborgkantoor.

Goud.

Leeuwenkop, links gekeerd, met de tong uitgestoken en aan de voorzijde de letter aangewezen bij art. 6 K.B. 4 December 1852, S. 204. Vorm: rond veld.

Zilver.

Minervahoofd, links gekeerd, en op den helm de letter, aangewezen bij voormeld art. 6. Vorm: rond veld.

Jaarlettermerk.

Een der letters van het alphabet, jaarlijks aan te wijzen door den minister van financiën, die bij verandering in het personeel der essayeurs, dit merk, bij het betrokken kantoor van waarborg in gebruik, doet voorzien van een onderscheidend teeken.

Merk voor kleine goudwerken, uit één enkel stuk, of wel uit meer, voor afzonderlijke stempling vatbare, stukken bestaande.

1°, 2° en 3° gehalte. Leeuwenkopje, links gekeerd.

Vorm: uitgesneden.

4° gehalte. Eikenblad, gelijk merk sub § 1 letter a (4e gehalte), doch in verkleinden vorm.

- § 5 Merk voor kleine goudwerken, voorzien van aanhangsels, welke geene afzonderlijke stempeling toelaten.
- a 1e, 2e en 3e gehalte. Merk sub § 4, letter a.
- b 4e gehalte. Merk sub § 4 letter b.
- c Een aan elk dezer merken toe te voegen cijfer, op een ovaal veld, met loofwerk aan het boven- en benedeneinde.
- Hiertoe wordt gebezigd:
- Voor werken van 5 wigtjes en daarbeneden, cijfer 1.
- Voor werken van meer dan 5 tot en met 10 wigtjes, cijfer 2.
- Voor werken van meer dan 10 tot en met 15 wigtjes, cijfer 3;
- en zoo vervolgens, telkens met opklimming van 5 wigtjes voor elk hooger cijfer tot op cijfer 20 voor werken van meer dan 95 tot en met 100 wigtjes. Voor werken van meer dan 100 wigtjes wordt gebezigd cijfer 20, benevens het cijfer, aanwijzend het getal wigtjes boven 100.
- § 6 Merk voor de kleine zilverwerken.
- 1e en 2e gehalte. Romeinsch zwaard. Vorm: uitgesneden.
- Wanneer de werken zijn voorzien van aanhangsels, niet vatbaar voor afzonderlijke stempeling, wordt ook aan dit merk toegevoegd de aanwijzing van het gewigt op den voet van § 5, letter c.
- § 7 Merk voor werken, welke niet voldoen aan een der gehalten vermeld bij art. 1 der wet van 18 September 1852, S. 178.
- Goud en zilver.
- a Groot. Dolfijn met opgeheven staart. Vorm: uitgesneden.
- b Klein. Hetzelfde teeken in verkleinden vorm.
- Met de merken in deze paragraaf omschreven, worden ook gestempeld de oude gouden en zilveren werken, in den handel terugkeerende, en niet voorzien van vroeger gangbare inlandsche keurteekens.
- Wanneer de werken zijn voorzien van aanhangsels, niet vatbaar voor afzonderlijke stempeling, wordt ook aan dit merk toegevoegd de aanwijzing van het gewigt, op den voet van § 5 letter c.
- § 8 Merk voor oude goud- en zilverwerken in den handel terugkeerende, en gestempeld met vroeger gangbare keurteekens.
- a Groot. Bijl. Vorm: uitgesneden.

- b Klein. Zelfde teeken in verkleinden vorm.
Wanneer de werken zijn voorzien van aanhangsels, niet vatbaar voor afzonderlijke stempeling, wordt ook aan dit merk toegevoegd de aanwijzing van het gewigt, op den voet van § 5, letter c.
- § 9 Merk voor vreemde werken.
- a Groot. Gekroond schild met letter V.
Vorm: uitgesneden.
- b Klein. Zwijnskopje regts gekeerd.
Vorm: uitgesneden.
Wanneer de werken zijn voorzien van aanhangsels, niet vatbaar voor afzonderlijke stempeling, wordt ook aan dit merk toegevoegd de aanwijzing van het gewicht, op den voet van § 5 letter c.
- § 10 Merk voor de werken, die onder genot van teruggave der daarvoor betaalde regten, worden uitgevoerd.
- a Groot. Sleutel.
Vorm: uitgesneden.
- b Klein. Hetzelfde teeken in verkleinden vorm.
- art. 3. Inlandsche gouden en zilveren werken, waarvan het gehalte wordt gewaarborgd door een der merken, omschreven bij art. 2 § 1, worden tevens voorzien van het merk tot aanwijzing van het kantoor van waarborg, waar de stempeling is geschied, alsmede van het jaarlettermerk.
Inlandsche gouden en zilveren werken van gewaarborgd gehalte, die te klein zijn voor een dergelijke stempeling, worden alleen voorzien van een der merken voor die werken bestemd volgens art. 2 § 4, 5 of 6.

In 1865 is de stempel voor het 4e gehalte goud zoodanig gewijzigd, dat de rand van de stempel een weinig is verbreed, d.w.z. dat het stempelvlak rondom grooter is genomen.

Koninklijk Besluit van 10 September 1888, S. 147.

Het onderscheidingsmerk bedoeld bij het 2e nummer van art. 10 der wet van 18 September 1852 bestaat voor het kantoor van waarborg en belasting enz. te Roosendaal in de letter Q.

In werkingtreding 1 Januari 1889.

Koninklijk Besluit van 17 November 1891, S. 177.

Wijziging in wijze, waarop werken kunnen worden uitgevoerd.

Koninklijk Besluit van 22 Juni 1893, S. 103.

1 November 1893 is de driehoek voor dolfijn, zwijnskop en gekroonde V ingevoerd.

Wet van 28 Mei 1901, S. 131.

Wijziging der wet van 18 September 1852. Geschillen over allooi en essaai opgedragen aan Controleur Generaal bij 's Rijks Munt.

Bij K. B. 5 Dec. 1901, S. 235 in werkingtreding bepaald op 1 Januari 1902.

Koninklijk Besluit van 26 November 1901, S. 225.

art. 1. Kantoren van waarborg zijn gevestigd te Amsterdam, 's Gravenhage, Rotterdam, Schoonhoven, Leeuwarden, Utrecht, Arnhem, 's Hertogenbosch, Groningen, Alkmaar, Roosendaal, Maastricht.

art. 4. Nadere vaststelling der stempels.

§ 1 Gehaltemerk.

a Goud.

1°. Klimmende leeuw, links gekeerd, met een pijlbundel in den linker, en een zwaard in den rechterklauw, en cijfer 1 aan de voorzijde. Vorm: ovaal veld.

2°. Klimmende leeuw, links gekeerd, met cijfer 2 aan de voorzijde. Vorm: langwerpig, rechtstandig vierkant met afgesneden hoeken.

3°. Loopende leeuw, links gekeerd met opgeheven zwaard in den rechterklauw, en cijfer 3 aan de achterzijde. Vorm: langwerpig liggend vierkant met afgesneden hoeken.

4°. Een Eikenblad. Vorm: ovaal veld.

b Zilver.

1°. Klimmende leeuw, rechts gekeerd, met cijfer 1 aan de voorzijde. Vorm: gothisch schild.

2°. Loopende leeuw, rechts gekeerd, met cijfer 2 aan de benedenzijde. Vorm: langwerpig liggend zeskant.

§ 2 Merk tot aanwijzing waarborgkantoor.

a Goud.

Leeuwenkop, links gekeerd, met de tong uitgestoken en aan de voorzijde de letter, aangewezen bij art. 7 van dit Besluit. Vorm: rond veld.

b Zilver.

Minervahoofd, links gekeerd, op den helm de letter aangewezen bij art. 7 van dit Besluit. Vorm: rond veld.

§ 3 Jaarlettermerk.

Een der letters van het alphabet, jaarlijks aan te wijzen door den minister van financiën, die bij verandering in het personeel der essayeurs, dit merk, bij het betrokken kantoor van waarborg in gebruik, doet voorzien van een onderscheidend teeken.

§ 4 Merk voor kleine goudwerken, uit een enkel stuk, of wel uit meer, voor afzonderlijke stempeling vatbare, stukken bestaande.

a 1e, 2e en 3e gehalte.

Leeuwenkopje, links gekeerd. Vorm: uitgesneden.

b 4e gehalte.

Eikenblad gelijk aan het merk sub § 1 letter a, doch in verkleinden vorm.

§ 5 Merk voor kleine goudwerken, voorzien van aanhangsels, welke geen afzonderlijke stempeling toelaten.

a 1e, 2e en 3e gehalte.

Merk sub § 4 letter a.

b 4e gehalte.

Merk sub § 4 letter b.

c Een aan elk dezer merken toe te voegen cijfer, op een ovaal veld, met loofwerk aan het boven- en benedeneinde.

Hiertoe wordt gebezigd.

Voor werken van 5 wichtjes en daar beneden cijfer 1, voor werken van meer dan 5 tot en met 10 wichtjes cijfer 2.

Voor werken van meer dan 10 tot en met 15 wichtjes cijfer 3.

en zoo vervolgens telkens met opklimming van 5 wichtjes voor elk hooger cijfer tot op cijfer 20 voor werken van meer dan 95 tot en met 100 wichtjes.

Voor werken van meer dan 100 wichtjes wordt gebezigd cijfer 20, benevens het cijfer aanwijzend het getal wichtjes boven 100.

§ 6 Merk voor kleine zilverwerken.

1e en 2e gehalte.

Romeinsch zwaard. Vorm: uitgesneden.

Wanneer de werken zijn voorzien van aanhangsels niet vatbaar voor afzonderlijke stempeling, wordt ook aan dit merk toegevoegd de aanwijzing van het gewicht op den voet van § 5 letter c.

- § 7 Merk voor werken, welke niet voldoen aan een der gehalten, vermeld bij art. 1 der wet van 18 September 1852, S. 178, laatstelijk gewijzigd bij wet van 28 Mei 1901, S. 131.

Goud en zilver.

- a Groot. Dolfijn met opgeheven staart. Vorm: driehoek.

- b Klein. Zelfde teeken in verkleinden vorm.

Met de merken, in deze paragraaf omschreven, worden ook gestempeld de oude gouden en zilveren werken in den handel terugkeerende en niet voorzien van vroeger gangbare inlandsche keurteekens.

Wanneer de werken zijn voorzien van aanhangsels, niet vatbaar voor afzonderlijke stempeling, wordt ook aan dit merk toegevoegd de aanwijzing van het gewicht, op den voet van § 5, letter c.

- § 8 Merk voor oude goud- en zilverwerken in den handel terugkeerende en gestempeld met vroeger gangbare keurteekens.

- a Groot. Bijl. Vorm: uitgesneden.

- b Klein. Hetzelfde teeken in verkleinden vorm.

Wanneer de Werken zijn voorzien van aanhangsels, niet vatbaar voor afzonderlijke stempeling, wordt ook aan dit merk toegevoegd de aanwijzing van het gewicht op den voet van § 5, letter c.

- § 9 Merk voor vreemde werken.

Goud en zilver.

- a Groot. Gekroond schild met letter V. Vorm: driehoek.

- b Klein. Zwijnskopje, rechts gekeerd. Vorm: driehoek.

Wanneer de werken zijn voorzien van aanhangsels, niet vatbaar voor afzonderlijke stempeling, wordt ook aan dit merk toegevoegd de aanwijzing van het gewicht op den voet van § 5, letter c.

- § 10 Merk voor werken, die onder genot van terug-gave der daarvoor betaalde rechten worden uitgevoerd.

Goud en zilver.

- a Groot. Sleutel. Vorm: uitgesneden.

- b Klein. Zelfde teeken in verkleinden vorm.

- art. 5. De inlandsche gouden en zilveren werken, waarvan het gehalte wordt gewaarborgd door een der merken, omschreven bij art. 4 § 1 worden tevens voorzien van het merk tot aanwijzing van het kan-

toor van waarborg, waar de stempeling is geschied, alsmede van het jaarlettermerk.

Art. 7.

De inlandsche gouden en zilveren werken van gewaarborgd gehalte, die te klein zijn voor een dergelijke stempeling, worden alleen voorzien van een der merken voor die werken bestemd volgens art. 4 § 4, 5 of 6.

De letters bedoeld in art. 4 § 2 sub a en b zijn:

A — Amsterdam, C — 's Gravenhage, D — Rotterdam, M — Schoonhoven, F — Leeuwarden, B — Utrecht, H — Arnhem, K — 's Hertogenbosch, E — Groningen, P — Alkmaar, Q — Roosendaal, N — Maastricht.

Kon. Besluit van 5 December 1901, S. 235.

Bekendmaking van den tekst der wet van 18 September 1852, S. 178.

Aanschrijving van 16 September 1905 waarbij met ingang van 1906 een wijziging in den vorm der stempels wordt aangekondigd; zonder nadere aanduiding.

- 1°. 4e gehalte groote gouden werken.
- 2°. Kantoorstempel voor goud en zilver.
- 3°. Merk voor klein goud 1e, 2e en 3e gehalte.
- 4°. „ „ „ „ 4e gehalte.
- 5°. Cijfermerk.
- 6°. Merk voor klein zilver 1e en 2e gehalte.
- 7°. „ „ uitvoer van kleine werken.

Kon. Besluit van 16 September 1905, S. 271.

Te rekenen van den eersten Januari 1906 worden in art. 4 § 7a van het Besluit van 26 November 1901, S. 225, de woorden:

„Groot. Een dolfijn met opgeheven staart. Vorm een driehoek” vervangen door de woorden: „Groot. De letter I. Vorm: uitgesneden” en in § 9a en b van genoemd artikel worden de woorden:

„Groot. Een gekroond schild met letter V. Vorm: een driehoek” en „Klein. Een zwijnskopje rechtsgekeerd. Vorm: een driehoek” vervangen door de woorden: „groot. De letter V. Vorm: uitgesneden” en „Klein. Hetzelfde teeken rechtsgekeerd in verkleinden vorm”.

Kon. Besluit van 4 April 1914, S. 171.

Met ingang van 1 Mei 1914 wordt te Amsterdam een tweede kantoor van den waarborg gevestigd: Amsterdam II.

Omschrijving van het gebied van alle kantoren.

Amsterdam I letter A

Amsterdam II „ „ A¹⁾

Wet van 15 October 1921, S. 1123.

Verhooging van belasting en essaailoon.

Kon. Besluit van 11 November 1921, S. 1170.

Wijziging in de wijze waarop werken kunnen worden uitgevoerd. Kan onder bepaalde omstandigheden geschieden zonder voorafgaande stempeling.

Kon. Besluit van 6 Mei 1924, S. 230 A.

Worden ingetrokken de voorschriften omtrent beëdiging gegeven bij Besluit van 10 April 1853, S. 19, benevens de art. 1 en 2 van K.B. van 26 November 1901, Stbl. 225, zooals dat is gewijzigd bij art. 1 van Besluit van 4 April 1914, S. 171.

De onderscheiding tusschen Amsterdam I en II vervalt dus.

Wet van 20 Juni 1924, S. 305.

De wet van 18 September 1852 wordt gewijzigd.

I. Art. 1 wordt gelezen:

De gehalten der gouden en zilveren werken, welke door rijkskeurmerken gewaarborgd worden, zijn bepaald:

Voor het goud onverschillig of de werken hier te lande, dan wel elders zijn vervaardigd, op vier: te weten 916, 833, 750 en 583 duizendsten;

voor het zilver, uitsluitend indien de werken hier te lande vervaardigd zijn, op twee, te weten 934 en 833 duizendsten.

II. Art. 4 wordt gelezen:

Werken, waarvan de gehalten ingevolge art. 1 niet gewaarborgd worden, ontvangen, tot op de grens in art. 6 gesteld, alleen een stempelmerk ten bewijze dat de belasting voldaan is. Gelijke stempeling geschiedt ten aanzien van ingevoerde gou-

¹⁾ Opgeheven 1924.

den werken, voor welke niet overeenkomstig art. 70 onder 2e stempeling op een der gewaarborgde gehalten wordt verlangd.

Mede kunnen van den waarborg worden uitgesloten en op den voet van het vorig lid worden gestempeld de werken, die in zoodanigen voltooiden staat worden aangeboden, dat een onderzoek op die gehalten zonder beschadiging niet mogelijk is.

3. Art. 14 vervalt.

Verder wijzigingen in de administratieve voorschriften en geschillen van allooi.

II. In werking treding op nader te bepalen dag.

Kon. Besluit van 1 Augustus 1924, S. 406.

1. In afwijking Besluit van 26 November 1901, S. 225 worden voor de buitenlandsche gouden werken die op gehalte moeten worden gestempeld, vastgesteld de merken omschreven in de paragrafen 4 en 5 van art. 4 van dat Besluit.

2. Dit Besluit treedt in werking met ingang van 1 September 1924 met welken datum tevens in werking treedt de wet van 20 Juni 1924, S. 305.

Wet van 27 December 1926, S. 415.

Wijziging van administratieve voorschriften der wet van 18 September 1852.

Verder:

art. 7 wordt gelezen: Tot het onderzoek en de stempeling van de gouden en zilveren werken worden kantoren van den waarborg ingesteld.

Het getal, de gemeenten van vestiging en de kringen dier kantoren, alsmede de samenstelling van het daaraan verbonden personeel worden door Onzen Minister van Financiën naar gelang der behoeften van den dienst aangewezen en geregeld.

II. De wet van 18 September 1852, zooals die luidt na de laatstelijk bij deze wet daarin aangebrachte wijzigingen wordt in het Staatsblad geplaatst. De gewijzigde wet kan worden aangehaald onder den titel „Waarborgwet” doch met bijvoeging van het jaar en het nummer van het Staatsblad, waarin zij is geplaatst.

III. Deze wet treedt in werking met ingang van een door Ons te bepalen dag.

Kon. Besluit van 5 Maart 1927, S. 48.

1. Wet van 27 September 1926, S. 415 treedt in werking met ingang van 1 Juli 1927.

2. Tekst der Waarborgwet 1927, S. 48.

Kon. Besluit 13 April 1927, S. 85.

art. 1. De vormen en zinnebeelden der rijksstempels, ingesteld bij artikel 10 der wet van 18 September 1852 worden vastgesteld als volgt:

§ 1 Gehaltemerk.

a Goud.

1°. Klimmende leeuw, links gekeerd met pijlbundel in den linker- en een zwaard in den rechterklaus, en cijfer 1 aan de voorzijde.

Vorm: een ovaal veld.

2°. Klimmende leeuw, links gekeerd, met cijfer 2 aan de voorzijde.

Vorm: langwerpig rechtstandig vierkant met afgesneden hoeken.

3°. Loopende leeuw, links gekeerd, met opgeheven zwaard in den rechterklaus, en cijfer 3 aan de achterzijde.

Vorm: langwerpig liggend vierkant met afgesneden hoeken.

4°. Eikenblad.

Vorm: ovaal veld.

b Zilver.

1°. Klimmende leeuw, rechts gekeerd, met cijfer 1 aan de voorzijde.

Vorm: gothisch schild.

2°. Loopende leeuw, rechts gekeerd, met cijfer 2 aan de benedenzijde.

Vorm: langwerpig liggend zeskant.

§ 2 Merk tot aanwijzing van het waarborgkantoor, waar de stempeling is geschied.

a Goud.

Leeuwenkop, links gekeerd, met de tong uitgestoken en aan de voorzijde de letter aangewezen bij art. 4 van dit besluit.

Vorm: rond veld.

b Zilver.

Minervahoofd, links gekeerd en op den helm de letter, aangewezen bij art. 4 van dit besluit.

Vorm: rond veld.

§ 3 Jaarlettermerk.

Een der letters van het alfabet, aan te wijzen door den Minister van Financiën.

- § 4 Kleine goudwerken uit één enkel stuk of wel uit meer, voor afzonderlijke stempeling vatbare, stukken bestaande.
- a 1e, 2e en 3e gehalte.
Leeuwenkopje, links gekeerd.
Vorm: uitgesneden.
- b 4e gehalte.
Eikenblad, gelijk aan het merk, in § 1 letter a (4e gehalte) omschreven, doch in verkleinden vorm.
- § 5 Kleine goudwerken voorzien van aanhangsels, welke geen afzonderlijke stempeling toelaten.
- a 1e, 2e en 3e gehalte.
Het merk in § 4 letter a omschreven.
- b 4e gehalte.
Het merk in § 4 letter b omschreven.
- c Een aan elk dezer beide merken toe te voegen cijfer op een ovaal veld, met loofwerk aan het boven- en benedeneinde.
Hiertoe wordt gebezigd:
Voor werken van 5 gram en daar beneden, cijfer 1.
Voor meer dan 5 tot en met 10 gram, cijfer 2.
Voor meer dan 10 tot en met 15 gram, cijfer 3,
en zoo vervolgens met opklimming van 5 gram voor elk hooger cijfer, tot op cijfer 20 voor werken van meer dan 95 tot en met 100 gram.
Voor werken van meer dan 100 gram wordt gebezigd cijfer 20 benevens het cijfer aanwijzend het getal grammen boven 100.
- § 6 Kleine zilverwerken.
1e en 2e gehalte.
Romeinsch zwaard.
Vorm: uitgesneden.
Wanneer de werken zijn voorzien van aanhangsels, niet vatbaar voor afzonderlijke stempeling, wordt ook aan dit merk toegevoegd de aanwijzing van het gewicht op den voet van § 5 letter c.
- § 7 Werken welke niet op een der gewaarborgde gehalten worden gestempeld.
Goud en zilver.
- a Groot. Letter I.
Vorm: uitgesneden.
- b Klein. Hetzelfde teeken in verkleinden vorm.
Met de merken in deze paragraaf omschreven, worden ook gestempeld de oude gouden en zilveren werken, in den handel terugkeerende en niet voorzien van een der rijksstempelmerken, die hier te

lande sedert het K.B. van 26 December 1813, S. 18 zijn afgeslagen.

Wanneer de werken zijn voorzien van aanhangsels, niet vatbaar voor afzonderlijke stempeling, wordt ook aan dit merk toegevoegd de aanwijzing van het gewicht, op den voet van § 5 letter c..

§ 8 Vreemde werken.

Zilver en goud, dat niet op gewaarborgd gehalte moet worden gestempeld.

a Groot. Letter V.

Vorm: uitgesneden.

b Klein. Hetzelfde teeken in verkleinden vorm.

Wanneer de werken zijn voorzien van aanhangsels, niet vatbaar voor afzonderlijke stempeling, wordt ook aan dit merk toegevoegd de aanwijzing van het gewicht op den voet van § 5 letter c.

§ 9 Werken, die onder genot van teruggave der daarvoor betaalde rechten worden uitgevoerd.

Goud en zilver.

a Groot. Sleutel.

Vorm: uitgesneden.

b Klein. Hetzelfde teeken in verkleinden vorm.

art. 2. De inlandsche gouden en zilveren werken, waarvan het gehalte wordt gewaarborgd door een der merken, omschreven bij art. 1 § 1, worden tevens voorzien van het merk tot aanwijzing van het kantoor van waarborg, waar de stempeling is geschied, alsmede van het jaarlettermerk.

Dergelijke werken te klein voor dergelijke stempeling worden alleen voorzien van een der merken voor die werken bestemd volgens de §§ 4, 5 en 6 van art. 1.

Buitenlandsche gouden werken, die op gehalte moeten worden gestempeld, worden alleen voorzien van een der merken in de §§ 4 en 5 van artikel 1.

art. 3. De Minister van Financiën geeft voorschriften omtrent het plaatsen der merken.

art. 4. Aanwijzing waarborgkantoor.

Amsterdam-A. 's-Gravenhage-C. Rotterdam-D. Schoonhoven-M. Leeuwarden-F. Utrecht-B. Arnhem-H. 's-Hertogenbosch-K.

art. 5. Over scheimiddelen.

art. 6. Treedt in werking met ingang van 1 Juli 1927.

Wet van 6 December 1928, S. 444.

Wijziging Waarborgwet 1927, S. 48.

Art. 27 en Hoofdstuk V vervallen. (zonder belang)

Kon. Besluit van 5 April 1929, S. 145.

Over export.

Kon. Besluit van 21 December 1932, S. 622.

Besluit houdende wijziging van de bepalingen omtrent het gebruik van rijksstempels voor gouden en zilveren werken.

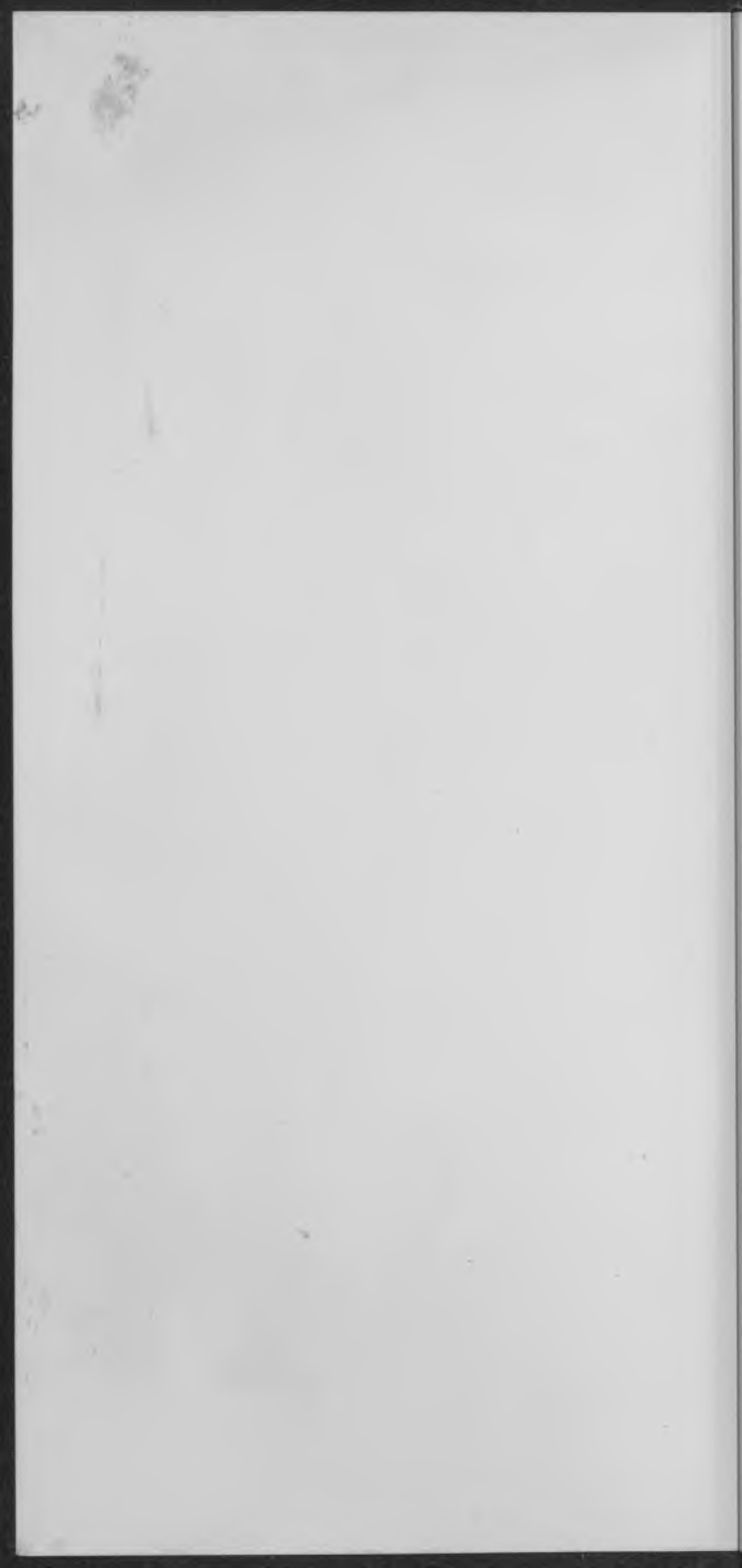
Eenig artikel.

In onderdeel c van § 5 van Ons besluit van 13 April 1927, S. 85 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a. in het tweede lid wordt in de plaats van de woorden „voor werken van meer dan twee tot en met vijf gram, cijfer 1”.

b. Aan het tweede lid wordt een nieuwe zin toegevoegd, luidende:

Voor werken van twee gram en daar beneden blijft stempeling met het cijferteeken achterwege.

90 12. 31

org/ 2g 86

BRINKMAN PROD. NR. B

0 344 313

DEPOT NED. PUBL.

1 022 322